

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

32E JAARGANG

WOENSDAG 28 MEI 1947

No. 1568

COMMISSIE VAN REDACTIE:

H. W. Lambers; N. J. Polak; J. Tinbergen;
H. M. H. A. van der Valk; F. de Vries;
J. H. Lubbers (Redacteur-Secretaris).

Assistent-Redacteur: A. de Wit.

Administratie: Pieter de Hoochstraat 5, Rotterdam (W.).
Telefoon: Redactie 38040, Administratie 38340. Giro 8408.

BERICHT.

De redactie heeft het voornemen, een reeks artikelen te wijden aan de economische unie met België/Luxemburg, waarin verschillende aspecten van deze unie telkens door een Belgisch en een Nederlands auteur zullen worden besproken. Deze reeks wordt in dit nummer geopend

INHOUD:

	Blz.
De artikelen van deze week.....	423
Uit buitenlandse bron	423
Het nieuwe Duitsland door <i>Mr K. P. van der Mandele</i>	424
Algemene aspecten van de Unie van Belgische zijde gezien door <i>Prof. Dr Gaston Craen</i>	425
Wat verwachten wij van een Belgisch-Nederlands- Luxemburgse economische Unie door <i>Prof. Dr P. Kuin</i>	427
De volkstelling door <i>H. M. Brandt</i>	428
Geldsanering en aflossing van staatsschuld door <i>S. W. Prins</i>	430
Boekbespreking:	
Mr N. E. H. van Esveld, De ontplooiing van het individu in het arbeidsrecht, bespr. door <i>Prof. Mr C. W. de Vries</i>	431
Mededeling van het Secretariaat van de Centrale Commissie voor de Rijnvaart	432
Aantekening:	
De opbrengst der Rijksmiddelen	432
Internationale notities:	
Naar een hogere levensstandaard in de Verenigde Staten?	433
Het Franse steenkolenvraagstuk	433
Geld- en kapitaalmarkt	434
Statistieken:	
Bankstaten	434
Overzicht van de stand der Rijksmiddelen	436
Stand van 's Rijks Kas	437
Indexcijfers van lonen volgens regelingen in Nederland ..	437
Maandcijfers van de grote banken in Nederland	437
Verkeer en vervoer in Nederland	438
Havenbeweging	439
Groothandelsprijzen ijzer	439
Groothandelsprijzen cellulose en houtslip	439

DEZER DAGEN

worden wij geteld. Nederland houdt inventarisatie, 7 jaar te laat, maar daarom niet van minder belang: de

volkstelling zal thans het economisch herstel dienen.

Tellen wij, wat dit betreft, ook mee in de „exhaustive survey of world economic conditions”, die het Amerikaanse Departement van Buitenlandse Zaken, volgens „The Times” van 22 Mei jl., in studie heeft? Thans sprak ook Harold Stassen zich uit voor steunverlening op lange termijn aan de getroffen landen; Walter Lippmann heeft zelfs een plan opgesteld voor een Europese economische unie, „as bold and imaginative as Mr Churchill's, but more precise and more promising”, zoals „The Times Weekly Edition” van 21 Mei het uitdrukt. Het wikken en wegen der Amerikanen komt echter economisch nog niet in dollars tot uiting: Nederland maakt voorlopig slechts kans op 1/5 gedeelte van het bij de Interbank aangevraagde krediet van 500 miljoen dollar. En onze buitenlandse handel blijft in de bilaterale sfeer: het nieuwste handelsverdrag, met de Russische zone van Duitsland, voorziet in wederzijdse leveranties van f 20 miljoen. „Alles is veel voor wie niet veel verwacht”, zegt J. C. Bloem. Met belangstelling ziet Nederland daarom naar de plannen van Amerika en Engeland om in West-Duitsland definitief de breuken te helen; het blijft voorlopig een kansrekening.

De Franse arbeiderswereld verwacht inmiddels meer dan de Regering wil geven. Er is in Frankrijk blijkbaar weinig veranderd, sinds Montesquieu in één zijner „Lettres Persanes” schreef: „Nous sommes à Paris depuis un mois, et nous avons toujours été dans un mouvement continu”. Ramadier staat inmiddels voor een vraagstuk, dat méér is dan enkel een optelsom; zo' heeft zijn besluit, om de datum van de algehele herziening der lonen van 1 Juli naar 1 December a.s. te verschuiven, reeds politieke multiplier-effecten uitgelokt.

Daarentegen werd in Engeland de betekenis der Labour-rebellie, toen op het congres te Margate de neuzen werden geteld, tot normaler proporties teruggebracht. Kaarten op tafel vergemakkelijkt de wederzijdse puntenwaardering. Ook in hun buitenlandse politiek passen de Engelsen op hun tellen: Mountbatten heeft zijn plan voor de machtsoverdracht in India gereed; met Frankrijk en België werd — nu het Middellandse Zeegebied bij de Amerikanen in tel begint te komen — overeenstemming bereikt over verbetering van de economische situatie in Centraal Afrika.

Tellen en wegen. Ten onzent wacht het Indonesische vraagstuk op nauwkeurige bepaling van de coëfficiënten, met behulp waarvan de berekening zal moeten worden voltooid. Eén daarvan blijkt zwaar te wegen: de „ernstige twijfel over de bereidheid tot samenwerken van de Republiek met de andere gedeelten van Indonesië en Nederland”, welke de Minister-President bij zijn terugkomst uitsprak. De outsider ziet inmiddels slechts de massa der verschijnselen in onbewerkte vorm, die zich, zoals Van Zanten het uitdrukt in zijn „Leerboek der statistische methode”, aan hem voordoet „als een gewarrel van talloze individuele gevallen”.

HAV BANK - SCHIEDAM
PERSONEEL-VERZEKERING

Als 39e Publicatie van het N.E.I.
is verschenen

Dr H. J. Witteveen

**Loonhoogte
en werkgelegenheid**

Prijs f 6,-

(prijs voor leden en donateurs van het
N.E.I. f 4,50)

Verkrijgbaar in den boekhandel en 'bij de uitgevers
De Erven F. Bohn N.V. — Haarlem

Uw toekomst is veilig
met een polis van de
Algem. Friesche Levensverzekering-Mij
of de
Groot-Noordhollandsche

LEEWARDEN van 1845 AMSTERDAM
Burmanishuis v. Brienenhuis

◆ **Beschikbare krachten** ◆

Bouwkundig M.T.S.er

tevens in het bezit van eindiploma Gymnasium E,
zoekt, na jarenlang in Engeland te zijn geweest, een
commercieel-technische functie, al dan niet in het
buitenland. Gewend organisatorisch en zelfstandig te
werken. Ongehuwd, leeftijd 30 jaar. Brieven onder no.
E.S.B. 914 bureau van dit blad, postbus 42, Schiedam.

Wij sluiten ongevallenzeker-
ingen, inclusief molest, voor hen
die in Indië hun werkkring
hebben.

R. MEES & ZONEN

ASSURANTIE-MAKELAARS

AMSTERDAM - ROTTERDAM - 'S-GRAVENHAGE
DELFT - SCHIEDAM - VLAARDINGEN

EERSTE NEDERLANDSCHE

Verzekering Mij. op het Leven en tegen Invaliditeit N.V.

Gevestigd te 's-Gravenhage

ADMINISTRATIEKANTOOR DORDRECHT - BELLEVUESTRAAT 2, TELEFOON 5346

Personeels-Pensioenverzekering

verschafft directe fiscale besparing — afschrijving van
toekomstige lasten — blijvende sociale voldoening.
Vraagt U eens welgedocumenteerd advies aan ons
BUREAU VOOR COLLECTIEVE CONTRACTEN

**AMSTERDAMSCHЕ
BANK N.V.**

KAPITAAL f 55.010.000 RESERVES f 31.500.000

**Koninklijke
Nederlandsche
Boekdrukkerij
H. A. M. Roelants
Schiedam**

gispen

meubelen en gisolampen

culemborg
amsterdam
rotterdam

Nederlandsch Indische Handelsbank, N.V.

Amsterdam — Rotterdam — 's-Gravenhage

Alle Bank- en Effectenzaken

DE ARTIKELEN VAN DEZE WEEK.

Mr K. P. van der Mandele, *Het nieuwe Duitsland.*

Na de conferentie van Moskou ligt het thans op de weg speciaal van de Verenigde Staten en Engeland om de reconstructie van West-Duitsland onverwijld ter hand te nemen. De Duitse gemeenschap moet op korte termijn kunnen worden opgenomen in een grote West-Europese gemeenschap, die de gezamenlijke belangen zal hebben te behartigen.

In feite is de reconstructie van West-Duitsland door de Angelsaksische mogendheden reeds ter hand genomen. Er blijven echter nog vele vraagstukken op te lossen. De mogelijkheid bestaat, dat Nederland aan de betreffende besprekingen geen deel zal kunnen nemen, zodat het van groot belang moet worden geacht, dat de Nederlandse Regering wegen zal weten te vinden, om onze hoogste belangen in deze te behartigen.

Prof. Dr Gaston Craen, *Algemene aspecten van de Unie van Belgische zijde gezien.*

Prof. Craen, Directeur-Generaal van Nijverheid en Handel bij het Ministerie van Economische Zaken en Middenstand te Brussel, spreekt in dit artikel de overtuiging uit, dat de Unie, op lange termijn bezien, zal bijdragen tot verhoging van welvaart in beide landen. Schr. is niet blind voor de verschillende hinderpalen, die de Unie in de weg staan; hij beschouwt ze echter als van tijdelijke aard. Daartegenover zijn vele positieve constructieve elementen aanwezig.

Schr. wil de Unie zo snel mogelijk tot stand gebracht zien, zonder dat daarbij de wegen der geleidelijkheid uit het oog worden verloren. De in feite geboden aanpassing tussen beide landen zal z.i. groeien uit „het niet geforceerde spel der natuurlijke economische krachten”.

Prof. Dr P. Kuin, *Wat verwachten wij van een Belgisch-Nederlands-Luxemburgse economische unie?*

Het overleg tussen de unielanden staat in het teken van de overtuiging, dat de moeilijke punten te beschouwen zijn als problemen, die moeten worden opgelost om een gezamenlijk doel te bereiken.

Er zijn inderdaad problemen, zoals de betekenis van het nieuwe tarief van invoerrechten voor onze kosten van levensonderhoud, de verschillen in prijspeil, de verschillen in economische politiek. Zij kunnen echter worden opgelost, als men open staat voor de grote voordelen, die in een economische unie liggen opgesloten. De grotere economisch-geografische eenheid zal het mogelijk maken, de specifieke voordelen van landschap, arbeid en organisatie in elk der delen ten volle uit te buiten, ten gunste van het geheel.

H. M. Brandt, *De volkstelling.*

Per 31 Mei vindt een inventarisatie van het Nederlandse volk plaats, die een volkstelling, een beroepstelling en een woningtelling omvat. Op deze wijze kan een overzicht worden verkregen van de samenstelling en de structuur van de bevolking, de beroepsstructuur, de woningvoorraad en de wijze van bewoning. Dit maakt het mogelijk, de structuurwijzigingen, die zich sinds de telling van 1930 hebben voltrokken, te overzien.

De te verkrijgen gegevens zijn daarom van groot belang voor de Overheid, die in de huidige periode van herstel een veel ruimere taak heeft dan vóór 1939; voorts ook voor het bedrijfsleven — bijv. bij marktanalyses — en de wetenschap.

S. W. Prins, *Geldsanering en aflossing van staatschuld.*

Een voorstel om de geblokkeerde gelden, die niet door de heffingen zullen worden geabsorbeerd, om te zetten in een verhandelbare, niet beleenbare lening, i.c. 2½ pCt. Spaarcertificaten met een looptijd van bijv. 5 jaar.

UIT BUITENLANDSE BRON.

De kosten van de oorlogvoering in pCt. van het nationaal inkomen bedroegen, volgens een opgave van President Truman aan het congres — zie „The Times Weekly Edition” van 21 Mei jl. —, voor enkele landen:

	1940	1941	1942	1943	1944
	in pCt. van het nationaal inkomen				
Verenigde Staten	3	11	35	46	46
Engeländ	39	49	53	54	54
Rusland	27	35	45	48	44
Australië	12	25	43	48	44
Canada	10	23	40	54	52
Nieuw Zeeland	9	19	50	54	49

Het ongelimiteerd verzenden van sigaretten uit de Verenigde Staten naar de Amerikaanse zône in Duitsland is met ingang van 27 Mei door de legerautoriteiten verboden. Vroeger fungeerden deze sigaretten als ruilmiddel. De soldaten betaalden voor een slof sigaretten (200 stuks) \$ 1 en kregen er, naar „The Times” van 21 Mei jl. meldt, gemakkelijk £ 30 à £ 50 voor.

De zwarte marktprijzen van goud en buitenlands bankpapier te Parijs, zijn, na de dalingen sinds Januari van dit jaar, in Mei weer iets gestegen:

	Eind Dec. 1946	Eind Mrt 1947	23 April 1947	20 Mei 1947
Louis d'or	4.600	3.050	2.400	2.675
\$ goud	1.070	680	550	600
\$ papier	345	245	200	225
£ papier	1.010	650	580	640
Zwitserse franc	110	67	60	61

Volgens „L'Economie” van 22 Mei jl. is de politieke onzekerheid in Frankrijk oorzaak van de verhoogde vraag naar bovenvermelde valuta.

Italië's voedingsmiddelenproductie toont, volgens „Foreign Trade” van 3 Mei jl., de volgende cijfers (wat de vooroorlogse periode betreft vergeleken met de consumptie):

	Gem. consumptie 1935-1940	Gem. productie 1935-1940	Productie 1945	Productie 1946
	in 1.000 ton			
Tarwe	8.185	7.595	4.175	6.114
Mais	3.039	2.893	1.416	2.124
Rijst	562	768	377	479
Haver en gerst	452	373	205	337
Aardappelen	2.713	2.771	1.472	3.064
Suiker	342	329	40	270
Olijfolie	279	278	92	160

De handelsbalans van Australië weerspiegelt de overgang van oorlogs- naar vredeseconomie. „The Banker” van deze maand vermeldt althans de volgende cijfers:

	in miljoenen Australische ponden			
	Invoer	Uitvoer		Saldo
	Civiele sector	Overheid	Totaal	
1938-'39	119,2	5,2	124,4	121,5 — 2,9
1943-'44	98,1	165,0	263,1	146,7 — 116,4
1944-'45	100,2	132,8	233,0	155,3 — 77,7
1945-'46	122,7	71,9	194,6	189,5 — 5,1
1946-'47				
(8 mnd)	127,6	13,3	140,9 ¹⁾	203,4 ¹⁾ + 62,5

¹⁾ = voorlopig cijfer.

HET NIEUWE DUITSLAND.

Het scherm in Moskou is gevallen. Het scherm in Duitsland is gebleven: voorlopig zullen West- en Oost-Duitsland gescheiden zijn. Het Oosten onder Ruslands invloed, het Westen onder die van de drie andere machten. Het is duidelijk, dat het thans op de weg van deze drie en wel in het bijzonder van de Verenigde Staten en Engeland ligt, om zonder verwijl de reconstructie van West-Duitsland ter hand te nemen.

Die reconstructie — zij is zonder twijfel al in gang — zal niet alleen gericht moeten zijn op het wederoprichten van de Duitse gemeenschap in al haar vormen, staatsrechtelijk, politiek, economisch, cultureel, maar óók om die nieuw-herstelde gemeenschap — of gemeenschappen — zó te construeren, zó in te richten en zó te leiden, dat zij op korte termijn zullen kunnen worden opgenomen in een grote Westeuropese gemeenschap, niet als lid van een algemene statenbond, maar als lid of leden van een *gemeenschap*, die voorop en vóór alles de gezamenlijke economische belangen zal hebben voor te staan en te regelen en die verdér een algemene leiding zal voeren in zaken van buitenlands beleid en van gemeenschappelijke defensie.

Al dadelijk komt men voor de vraag te staan, hoe West-Duitsland zal worden gevormd, als eenheidsstaat of gesplitst, meer unitaristisch of federalistisch? Uit welke gedeelten het nieuwe Rijk dan zal komen te bestaan; of de vrije steden zullen worden hersteld, of de Saar alsnog deel ervan zal kunnen uitmaken? Of er nog controle van de zijde der geallieerden zal worden uitgeoefend en hoe en voor hoelang? Het zijn allemaal dingen, die zullen moeten bepalen, hoe het nieuwe instrument Duitsland zal kunnen moeten leven en werken.

Maar als dat gereed is, komt de hoofdvraag. Hoe zal dat leven en werken economisch gericht moeten zijn? Zullen de primaire grondstoffen, of welk deel ervan, ter beschikking moeten worden gesteld van de nieuwe te verwachten „Western European Reconstruction Corporation”, die deze ten bate van de gehele Europese economie zal aanwenden? Zullen de zware en de basisindustrieën, of welk deel ervan, in Duitsland opnieuw kunnen en moeten worden opgebouwd, of zullen zij gedeeltelijk — voorzover zij voor bewapening in aanmerking komen — verschoven moeten worden naar andere Staten aan de rand in het Westen gelegen, zó, dat zij zullen strekken ten algemene nutte, óók van Duitsland, maar zonder gevaar voor toerusting op een nieuw te ontketenen aanvalsoorlog. Zal de Duitse handelsvloot weer ten dele worden opgebouwd of zal men — immers ook een handelsmarine is zeemacht — de weg van de Verenigde Staten volgen, die hun schepen bemannen met Duitse matrozen?

* *

Op verschillende punten kunnen, naar het schijnt, reeds positieve antwoorden op al deze vragen gegeven worden.

De reconstructie van West-Duitsland is door de Angelsaksische mogendheden in feite al lang ter hand genomen. Zij is eigenlijk al begonnen met de fusie van de twee grote zónes, de Engelse en de Amerikaanse. En uit deze samenwerking — op paritaire basis — blijkt duidelijk het verbond, de „understanding” tussen Engeland en de Verenigde Staten op het gebied der buitenlandse politiek geschapen. Ook al is zulks niet in een verdrag met zoveel artikelen vastgelegd: die „understanding” zal aan het licht treden en is reeds aan het licht getreden op concrete punten van actueel, politiek belang, in het verre Oosten, in het nabije Oosten, in de Middellandse Zee, óók in het Duitse vraagstuk.

Over de beantwoording van de vraag, hoe West-Duitsland staatsrechtelijk zal worden ingedeeld en hoe die delen innerlijk zullen zijn verbonden, behoeft óók al niet grote twijfel te bestaan. De taart is al in parten gesneden:

zes „Länder” en twee steden — Hamburg en Bremen, die hun oude Hanze-vrijheid terug hebben gekregen — zullen de toekomstige Westduitse staten vormen. En het is nauwelijks nodig om veel verder te mediteren over het minder-of-meer-federalistische van de staatkundige band tussen deze staten onderling, omdat ook voor hen domineren zullen de economische verhoudingen, interregionaal en internationaal, waarvan aanstonds regelingen zullen worden ontworpen en die aan hen zullen worden voorgesteld, of — als het niet anders kan — opgelegd.

Belangrijk bij die constructie van dit nieuwe Duitsland is de vraag, of het Saargebied als zoveelste „Land” hierin zal kunnen worden opgenomen, maar uiteindelijk zal ook hier weer de economie regeren en het is volstrekt denkbaar, dat de Saar, staatkundig bij Frankrijk gevoegd, deel zal hebben aan de economische regelingen voor de Europese gemeenschap gesteld.

Van groot belang is dan daarbij de vraag, of al deze bestuursregelingen van bovenaf, van geallieerde zijde, zullen worden gedirigeerd en gecontroleerd, of dat zij door het Duitse volk zelf tot uitvoer zullen worden gebracht. Ook daarop is het antwoord al gegeven en zeer duidelijk gegeven: zodra mogelijk zal Duitsland zichzelf moeten regeren en zal de gemeenschappelijke geallieerde controle moeten worden opgeheven en overgedragen aan de interne organen.

* *

En wat zullen die economische regelingen dan kunnen en moeten bevatten? Allereerst, dat de grondstoffen óók van West-Duitsland — de kolen van de Ruhr en de kali in de eerste plaats — ter verdeling worden gesteld van de „Western European Reconstruction Corporation”, ter distributie in die zin, dat ook Duitsland zijn deel ervan zal krijgen. Dat verder de openbare nutsbedrijven ter beschikking zullen komen van diezelfde Corporation, die ze in dezelfde geest ten dienste van het algemeen belang zal stellen. Voorts, dat Duitsland deel zal nemen aan de internationale groepsvorming van de grote industrieconcerns, en dat het erin zal moeten berusten, dat zijn basisindustrieën, voorzover zij voor de toekomst gevaarlijk worden geacht, overgebracht worden naar andere, mogelijkerwijs de naburige westelijke landen.

Daarnaast, het valt niet te ontkennen, zijn ook andere minder of niet gevaarlijke industrieën al overgebracht naar Frankrijk, men spreekt van horlogefabrieken, naar de Verenigde Staten, men spreekt van de Zeiss-fabrieken, naar Engeland, men spreekt van textiel. En hét is daarbij niet gebleven bij inrichting en machinerieën, óók de staf, ook de arbeiders zijn overgebracht soms „en masse”, soms man voor man. En terwijl na de vorige oorlog alleen de patenten aan de Duitsers werden onttrokken, maar de fabrieken en het personeel met rust werden gelaten, gaan nu ook de mensen over. En het is wel zeker, dat deze maatregelen in de Russische zóne in verhoogde, versterkte en verscherpte mate genomen zijn.

Toch, de geallieerden, aan wie de belangen van West-Duitsland nu zijn toevertrouwd, zullen er tenslotte onmogelijk toe kunnen medewerken, dat de nieuwe „Länder” economisch worden „uitgekleed” en geen basis van nieuw leven meer zullen hebben. De positieve verklaring daartoe is in Stuttgart gegeven, waar de Amerikanen en Engelsen de verklaring hebben afgegeven, dat het hun bedoeling is „to make a going concern of Western Germany in a very short time”. Daarbij zal niet alleen de landbouw moeten worden verzorgd en de overblijvende industrie op de been gezet, de mijnen op volle capaciteit gebracht en met de woningbouw althans zijn begonnen, óók een stukje eigen zeescheepvaart, een stukje eigen visserij en vooral ook een stukje eigen Rijnschipperij zal aan Duitsland moeten worden toebedeeld. Want Duitsland zal Rijnsoeverstaat in zijn volle ómvang moeten blijven.

* *

Tenslotte voor de geallieerden nog een hoogst belang-

rijke taak: de regeling van het monetaire vraagstuk van West-Duitsland. Het verluidd, dat daarvoor een Commissie is ingesteld, dat die te Berlijn vergaderd heeft, maar „er niet uitgekomen is”. Het is duidelijk, dat de moeilijkheden, welke hier overwonnen moeten worden, aanmerkelijk zijn en dat al dadelijk de vraag gesteld wordt van „praematuur”.

Toch wil het voorkomen, dat geen grotere weldaad aan het Westduitse volk kan worden gedaan dan het creëren van een nieuwe Mark, aangezien een hechte stabilisering van de bestaande munt nauwelijks denkbaar is. Het is begrijpelijk, dat de geallieerden ook aarzelend tegenover deze kwestie staan, omdat de „goedkope mark” hen enorm helpt bij de zware financiering van de bezettingszônes. Maar zij zullen, willen zij werkelijk van Western Germany „a going concern” maken, toch op korte tijd de solide monetaire basis moeten geven, die voorwaarde is voor elk economisch gezond leven.

* * *

Er is nog een vraag te beantwoorden, die van imminent belang is voor de kleine geallieerde staten, in de aller-eerste plaats voor Nederland.

Gaan de grote geallieerden inderdaad de weg op hierboven omschreven, gaan zij dus de „vrede organiseren” zonder dat er vrede is en zonder dat er een vredesverdrag bestaat, gaan zij naar hun wensen de toestand „consolideren”, die daarna als een feit moet worden aanvaard, om later in een vredespaact te worden geïncorporeerd, dan bestaat de mogelijkheid, neen, zelfs de grote waarschijnlijkheid, dat Nederland aan de besprekingen over al de te maken regelingen geen deel zal kunnen nemen, zijn wensen en eisen niet of gebrekkig naar voren zal kunnen brengen en als het pact inderdaad te zijner tijd ter tafel komt, „het nakijken zal hebben”.

Daarom is het te hopen, dat de Nederlandse Regering erin slagen moge, de deur te vinden, de kruk en het sleutelgat om binnen te komen in dat zeer geheime vertrek, waar de hoogste belangen, ook van ons land, worden bedisseld en beraamd. Het Nederlandse volk zal de ontwikkeling der dingen in grote spanning volgen.

K. P. VAN DER MANDELE.

ALGEMEENE ASPECTEN VAN DE UNIE VAN BELGISCHE ZIJDE GEZIEN 1).

Door sommige commentatoren van de Nederlandsch-Belgisch-Luxemburgsche Unie werd de probleemstelling van dit merkwaardig experiment wel eens vergeleken bij dat van het huwelijk.

Wanneer gevraagd wordt of een voorgenomen huwelijk een succes zal zijn, dan zal geen ernstig mensch daarover een definitieve uitspraak durven geven. Er zijn natuurlijk beredeneerbare elementen in het geval; ze laten toe een rationeel gemotiveerd antwoord te verstrekken. Maar er zijn ook vele onbekenden, die de uitkomst met twijfel omkleeden. Het wordt meer een kwestie van overtuiging dan van onbetwistbare zekerheid.

Ik wil de vergelijkingsbasis niet compliceeren met het bekende alternatief, een huwelijk uit liefde of een huwelijk uit berekening. De diepere motieven, die beide partners naar een inniger verbintenis drijven, hebben eigenlijk slechts een ondergeschikt belang. Waar het op aankomt, is te weten of de band, dien de belanghebbenden willen-smeden, van aard is om hun collectief welzijn te bevorderen en een vollediger verwezenlijking van hun beider persoonlijkheid in de hand te werken.

Zoo staat het ook met de toekomstmogelijkheden van de Nederlandsch-Belgisch-Luxemburgsche Tolunie, die dient uit te groeien tot een Economische Unie.

Ik wensch hier bondig aan te toonen, op welke gronden

ik behoort tot diegenen, die overtuigd zijn, dat de Unie een succes moet worden en zal bijdragen tot een grooter welvaart van onze landen op langen termijn gezien.

Ik wil nochtans niet doorgaan als iemand, die zijn wenschen voor werkelijkheid zou houden en blind zou zijn voor de vele hinderpalen en struikelsteenen, die zich voorgedaan hebben en nog liggen op den moeizamen weg der economische toenadering tusschen onze landen. Deze hinderpalen zijn zoowel van historischen als van psychologischen en materieelen aard. Ze kennen en ze naar hun juiste waarde schatten is een noodzakelijkheid, wil men niet door de eerste moeilijkheid of ontgoocheling zijn moed laten zakken, zijn wil tot welslagen zien verzwakken.

Historisch zijn reeds talrijke psychologische verschillen en economische divergenties gegroeid. Tijdens de 115 laatste jaren van hun afzonderlijk bestaan hebben de twee landen zich ontwikkeld zonder speciale aandacht te wijden aan de economische evolutie van hun nevenbuur. Dichter bij ons was de door den Duitschen bezetter tijdens den laatsten oorlog gevolgde economische politiek in diverse opzichten ook in beide landen verschillend. Niettegenstaande, de beloftevolle overeenkomst onzer Regeeringen van Londen van September 1944, is daarenboven de sedert de bevrijding in beide landen gevolgde economische politiek niet op elkaar afgestemd geworden, hoofdzakelijk als gevolg van de verschillende bevrijdingsomstandigheden en het verschil in de oorlogsgevolgen.

Deze historisch verklaarbare wisselvalligheden leggen ook uit, waarom voor het oogenblik een gebrek aan wederzijdsche kennis en een gemis aan wederzijdsche vertrouwen met elkaars economische toestanden kan vastgesteld worden. Ook de volksaard is verschillend: het Noorden is meer gesteld op discipline, het Zuiden meer op losheid. Deze gesteldheid van het volk heeft haar weerslag op de gevoerde economische politiek en op de psychologische mogelijkheden er van. In Nederland steunt zij meer op dirigisme en overheidsbemoeiing en is zij meer geschoeid op een strakkere regeling van het bedrijfsleven. In België en Luxemburg is men echter veeleer voorstander der vrijheid en van het loslaten der economische reglementeering.

Ook de deviezenpositie van Nederland geeft aanleiding tot moeilijkheden en tot verkeerde beoordeeling van de juiste toedracht der zaken. Zoo hoort men in sommige kringen soms de meening uiten, dat Nederland zijn herstel financiert uit Belgische middelen en eenzijdig voordeel haalt uit de Unie.

Wegens het verschillend statuut der wederzijdsche overzeesche gebieden vormen deze gebieden ook een netelig probleem. Vele vraagstukken tenslotte kunnen niet vast omlijnd worden wegens het onopgelost Duitsch probleem. Voegt bij dit alles den weerstand van sommige belangengroepen uit nijverheid, handel en landbouw, de „vested interests”, die zich in hun bestaan bedreigd meenen door een concurrentie van over de grens, concurrentie, die niet meer door tolmuren zal kunnen bestreden worden. Denkt eveneens aan de collusie dierzelfde „vested interests” van beide landen, die er naar streven de onontkombare gevolgen van de Unie te compenseeren door restrictieve ondernemersovereenkomsten, waardoor men de verworven posities wil handhaven.

Dit alles is niet van aard om de verantwoordelijke Regeeringen en hun helpers van zware drukking en beïnvloeding vrij te houden en het voorgestelde doel gemakkelijk te laten bereiken.

Deze moeilijkheden weerspiegelen zich ook in de werkzaamheden van het administratief apparaat, dat, ingevolge het protocol van April 1946, opgericht werd. Maar ze zijn te overbruggen als de wil tot zegevieren aanwezig is. Zoo heeft de Administratieve Raad voor de Douaneregelingen het gemeenschappelijk toltarief reeds

1) Gezet in de oorspronkelijke spelling.

opgesteld en aan de drie Regeeringen voorgelegd. Na goedkeuring zal aldus een eerste stap gedaan zijn naar de Tolunie. Een eerste stap slechts, want de gemeenschappelijke grens met talrijke belemmeringen zal nog steeds blijven bestaan. Naast den Raad der Handelsaccorden is vooral van belang de Raad der Economische Unie, waarvan de naam oorspronkelijk „Administratieve Raad voor de Regeling van den Buitenlandschen Handel” luidde. Gelet op den omvang der hem toegewezen taak, nl. de economische politiek der beide landen te coördineren met het doel de Economische Unie voor te bereiden en te bevorderen, werden in den schoot van den Raad der Economische Unie verschillende sub-commissies opgericht. Deze commissies zijn belast met de studie van industriele ontwikkeling, landbouw en vischvangst, bevoorrading, prijzen en loonen, verkeer, verdeelingen, prioriteiten en statistische coördinatie. De commissie voor Koloniale Vraagstukken heeft haar werking nog niet aangevat. Verschillende commissies hebben reeds nuttig werk geleverd en vruchtbare contacten tot stand gebracht. Ze zijn op goeden weg. Ze moeten zich echter hoeden voor den waan alle bezwaren te kunnen voorzien, er een oplossing voor gereed te hebben en ze definitief uit den weg te ruimen.

Een typische moeilijkheid werd door de Commissie voor Industriële Ontwikkeling ontmoet: bij voldoende productiecapaciteit of onbetwistbare superioriteit van een bepaalden bedrijfstak in een der twee landen leek het logisch, ten einde overutilisering te vermijden, het oprichten van dergelijke ondernemingen in het andere land te ontmoedigen. Nederland beschikt hiervoor over de „Bedrijfsvergunningwet”. Alhoewel België talrijke onrechtstreeksche middelen kan toepassen om de vestiging van nieuwe bedrijven te beletten en beschikt over de bekende wet van 13 Januari 1935 over de verbindend verklaring van ondernemersovereenkomsten, bleek het afwezig zijn van een identiek regelend apparaat in België een ernstige struikelsteen te zijn in de gevoerde besprekingen. Een geleidelijke aanpassing van de wetgeving in de twee landen zou natuurlijk zeer bevorderlijk zijn voor de eliminatie van vele wrijvingspunten. De laatste besprekingen gevoerd in den schoot van de Nederlandsch-Belgisch-Luxemburgsche Parlementaire Unie trokken de aandacht op de noodzakelijkheid er van. Doch men hoeft zich geen illusies te maken over de gemakkelijheid zulk opzet door te voeren. Een volledige gelijkschakeling is trouwens overbodig. Het volstaat dat identieke objectieven nagestreefd worden, zij het ook met juridisch of formeel verschillende middelen. Maar zelfs het opstellen van gemeenschappelijke oogmerken zal veel begrip voor wederzijdsche nooden en doorzettingsvermogen vereischen.

Indien aldus talrijke moeilijkheden aan te stippen zijn, die de vlote verwezenlijking van het doel in den weg staan, dan moet nochtans vastgesteld worden, dat ze meestal van voorbijgaanden aard zijn, met goeden wil kunnen overwonnen worden en geenszins onoverkomelijke hinderpalen uitmaken.

Daarnevens echter zijn vele factoren van definitieven en blijvenden aard aanwezig, die, als positief constructieve elementen bijeengezien, de toekomstige gemeenschappelijke economische huishouding op een begeerenswaardigen en soliedn grondslag plaatsen.

Er is eerst het bewustzijn van de historische samenhangigheid en lotsverbondenheid der lage landen bij de zee. Het gemeenschappelijk lijden en ellende der bezettingsjaren heeft beide landen overigens nader tot elkaar gebracht.

De aaneensluiting der beide volkeren tot een economisch blok van 17 millioen werkzame en behoeftenkrachtige menschen vormt een binnenlandsche markt van niet te onderschatten beteekenis. In de internationale betrekkingen zal zulk productief en consumptief compact blok als handelspartner een groote aantrekkingskracht vormen

en beschikken over een aanzienlijke „bargaining power” in de handelspolitieke besprekingen met derde landen. De verstandhouding van de toekomstige Unielanden op de voorbereidende besprekingen voor de Internationale Conferentie voor Handel en Tewerkstelling was reeds zeer vruchtbaar. Zonder de koloniën of overzeesche gebieden hadden Nederland en België in den totalen wereldhandel van 1938 een aandeel van 5,4 pCt. en bekleedden aldus de vierde plaats na Groot-Brittannië, de Vereenigde Staten en Duitschland. Tezamen zullen beide landen een economische entiteit uitmaken waarmee te rekenen valt. Het in gemeenschap stellen van beider ervaringen zal de Unielanden slechts ten goede komen. Nederland is inderdaad zeer beslagen op handelsorganisatorisch-maritiem- en exportgebied, terwijl België veeleer uitmunt op industrieel gebied.

De Unie zal waarschijnlijk de verdwijning van bepaalde activiteiten in beide landen medebrengen. Indien dit individueel schade zal berokkenen, zal het globaal gezien in het voordeel der Unie uitvallen: hoe langer hoe meer zal den weg der specialisatie en der rationalisatie kunnen opgegaan worden, wat op zijn beurt lagere kostprijs en hooger levensstandaard zal tot gevolg hebben. De uitgebreide consumentenmarkt zal hierin niet weinig toe bijdragen. De Unie zal ook geen beperkend verband voor beide landen blijken te zijn: noch de verdere uitbouw van den Belgischen landbouw, noch de uitbreiding der Nederlandsche industrie moeten a priori verhindert worden: in vele gebieden kunnen immers nieuwe bedrijvigheden gerechtvaardigd worden en het is maar billijk, dat het privaat initiatief hierin een voldoende vrijen teugel gelaten wordt. Een zekere concurrentie kan tenslotte slechts een weldoenden invloed hebben: vele bedrijven in een der beide landen zullen aldus gedwongen worden tot betere inrichting van hun bedrijf en grootere verzorging van hun productie. Minder geschikte producenten zullen uitgeschakeld worden zoo zij zich niet toelagen op specialisatie. Gezonde en loyale concurrentie zal een spoorslag zijn tot meer volmaking.

Naarmate de tijd verder gaat zal tenslotte de aanvankelijke belangenoppositie wel verminderen. Overeenkomsten tusschen de verschillende producenten zullen gesloten worden naar vroegere voorbeelden op het nationaal plan. Wederzijdsche participaties kunnen ten slotte de tegenstellingen ook verminderen. Kapitaalvervloeching is inderdaad en uitstekend middel om de wederzijdsche interpenetratie te bevorderen en om scherpe tegenstellingen te verminderen.

Een grooter streven naar specialisatie blijkt dus een uitstekend middel te zijn om de concurrentie, die overigens op veel gebieden eerder fictief is, in vruchtbare samenwerking om te zetten. Deze specialisatie zal verder de uitbreiding van vele ondernemingen toelaten.

Door de Unie zullen de beide landen ook minder afhankelijk worden van andere staten, alhoewel te hopen ware, dat dergelijk argument nooit meer belangrijk zal worden, want Nederland, België en Luxemburg hebben er alle belang bij, dat de weg naar het protectionisme niet meer bewandeld wordt. De geschiedenis der laatste decennia heeft overigens bewezen, dat kleine economische eenheden een te gemakkelijke speelbal zijn van de conjunctuurschommelingen. Het ligt dan ook in de lijn van een gezonde evolutie, dat deze kleine eenheden zich samensluiten. Deze aansluiting is des te natuurlijker voor België, Nederland en Luxemburg, daar beide gebieden feitelijk één geografisch geheel vormen met de daaruit voortvloeiende samenloopende belangen. Gelegen aan de monding der groote rivieren hebben zij een groot belang bij de heropleving van West- en Midden-Europa en bij den bloei van Europa in het algemeen, om aldus hun centrale verkeerspositie ten volle te kunnen benuttigen. Niet alleen zal de consumentenmarkt van de Economische Unie vergrooten, ook hun grondstoffenbasis zal door de

bijdragen der overzeesche gebieden vergroot worden.

De drang in beide landen naar meer vrijheid, uitgaande van het bedrijfsleven, en het streven naar het uitleven van het privaat initiatief zijn kenmerken, die beide expandeerende, arbeidzame en hoogstaande bevolkingen slechts nader tot elkaar kan brengen.

Dit alles kan ons slechts hoopvol stemmen en er ons toe aanzetten de Economische Unie zoo vlug mogelijk tot stand te brengen, natuurlijk langs wegen van geleidelijkheid. Eerst moet de douane-overeenkomst in werking treden met de daarbij passende regelingen van de ermee samenhangende vraagstukken, zooals taxering, vrijdommen, tijdelijken invoer, accijnzen, omzetbelasting, enz. Daarna zal de tolgrens gansch kunnen opgeheven worden en de ongehinderde omloop van goederen en diensten tusschen beide gebieden kunnen plaats grijpen. Dan zullen de voorwaarden geschapen zijn voor het tot stand brengen eener Economische Unie.

Laten we dan niet al te aarzelend blijven stilstaan bij de vele onzekerheden, die nog zullen ontmoet worden op het gebied van loonen en prijzen, van geld en crediet, van economische structuur en organisatie. Er zal een feitelijk geboden aanpassing plaats grijpen, die zal groeien uit het niet geforceerde spel der natuurlijke economische krachten.

Alles willen oplossen, alles berekenen, alle onzekerheden uitschakelen, vooraleer men den stap waagt, is een onbegonnen taak, en beteekent een gebrek aan vertrouwen in het verwachte resultaat.

Dergelijke methode zal vanzelfsprekend gevolgd worden door een beweging aanpassingsperiode, waarbij sommige private belangen in beide landen geschaad zullen worden, doch zij zal ten slotte doeltreffender blijken te zijn dan een langzaam en weifelend voortschrijden. Deze laatste manier heeft daarbij nog het nadeel, dat ze psychologisch groote gevaren biedt. De beide bevolkingen worden zich aldus hoe langer hoe minder bewust van de realiteit der Unie en talrijke beslissingen worden genomen, die hiermede in strijd zijn. Daarom ook dringt een regelmatige voorlichting zich op: het publiek moet op de hoogte gehouden worden van den stand der onderhandelingen en den gang der werkzaamheden. Sommigen vragen zich soms af of er van de Tolunie, laat staan van de Economische Unie, iets zal in huis komen. Daarom alleen dringen zich eerste verwezenlijkingen op, die evenwel zonder offers langs beide zijden niet mogelijk zijn.

Zonder vrees voor de toekomst en zonder ons door het verleden te laten beïnvloeden, zonder angst voor concurrentie, moeten wij dan ook tot verwezenlijkingen overgaan: waar een wil is, is een weg!

BRUSSEL

Prof. Dr GASTON CRAEN

WAT VERWACHTEN WIJ VAN EEN BELGISCH-NEDERLANDS-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE.

Wanneer onze Regeringen — in de verbanning — niet reeds in 1944 het principiële besluit hadden genomen, dat zij nu aan het uitwerken zijn en waarop zij de bekrachtiging der parlementen hopen te verkrijgen, zou er wellicht toch nog een discussie zijn ontbrand over het voor en tegen van een douane-unie en een economische unie tussen onze landen. Zoals het nu is heeft ieder, die er mede te maken heeft, het gevoel, dat de unie er in ieder geval komt en dat het slechts de vraag is, hoe en wanneer. Dit algemene gevoel is, dunkt mij, een manifestatie van het gezonde instinct, waarmede onze volkeren zich in de woelingen van deze tijd richten op aaneensluiting en onderlinge hulp. Nu en dan komt er nog wel eens een aarzeling op, dan in het ene en dan in het andere land, maar de algemene houding is gelukkig vast en positief.

Juist omdat dit zo is, behoeft men niet de ogen te sluiten voor de moeilijkheden, die de Unie óók meebrengt. Zou een gebeurtenis van een dergelijk historisch belang mogelijk zijn zonder één enkele schaduwzijde? Het is gemakkelijk, tegenover de grote voordelen ook de nadelen op te sommen. Maar er hangt veel van af, in welke geest men dat doet. Er zijn drie manieren om de punten, waarop ik hier doel, in het licht te stellen. In de eerste plaats kan men ze zien als bezwaren, die breed worden uitgemeten om een afwijzend oordeel te motiveren. Tot dusver ontmoet men in Nederland vrijwel niemand, die op deze manier over de Unie met België en Luxemburg spreekt. Een tweede manier is het opmaken van de balans van pro en contra, om het oordeel te bepalen. Hiermede zijn nog wel kleine groepen bezig, hoewel de ervaring leert, dat de meesten, die er bewust over denken, er zonder veel aarzeling vóór zijn. Dezen volgen dan verder de derde manier, zij beschouwen de moeilijke punten niet als redenen voor een verwerping, maar als problemen, die moeten worden opgelost om het gezamenlijke doel te bereiken. In deze positieve geest wordt gelukkig het overleg tussen de Ministers en tussen de ambtelijke specialisten van de Unielanden gevoerd, en ik ben er zeker van, dat de particuliere studiecommissies en de persorganen tot dezelfde opvatting zullen komen, voorzover ze die al niet aanhangen.

Zulke problemen zijn er natuurlijk wel. Ik zal ze niet allemaal opnoemen; er zijn problemen van min of meer technische aard, die men pas na enige studie ontdekt. Zij bewegen de openbare mening in Nederland niet. Maar wel vraagt men zich bijv. in sommige kringen af, of het gemeenschappelijk tarief van invoerrechten, dat door zijn compromiskarakter enigszins hoger ligt dan het Nederlandse tarief van voorheen — en dat bovendien zal worden toegepast, terwijl het oude tot dusver voor het grootste gedeelte werd opgeschort — de kosten van levensonderhoud niet zal verhogen. Het Nederlandse volk hecht er aan, het moeizaam verkregen evenwicht tussen lonen en prijzen niet weer te verstoren. Hoe lost men het probleem op, dat hierdoor wordt gesteld? Naar mijn persoonlijke mening is de opschorting van de invoerrechten een abnormale toestand, die niet als uitgangspunt voor kosten en prijzen op enigszins langere termijn mag worden beschouwd. Instelling van de heffing van rechten zal men op de koop toe moeten nemen. Vergeleken hierbij zal dan blijken, dat de verhoging van het oude tarief, welke in het nieuwe ligt besloten, veel van zijn betekenis verliest. Bovendien valt bij dit laatste te bedenken, dat in vele gevallen het nieuwe tarief nog verlaagd zal worden tengevolge van de tariefonderhandelingen te Genève in het kader der Verenigde Naties, waardoor wel het laagst mogelijke compromis met België wordt bereikt. Voorts zou men de werking van het nieuwe tarief in het licht van deze overweging voortdurend in het oog moeten houden. Het is tenslotte niet onveranderlijk. Bovendien verschaffen de hogere ontvangsten van de schatkist desgewenst de middelen om op bepaalde kritische punten de kosten van levensonderhoud door het verlenen van subsidie voor een te sterke stijging te behoeden.

Een andere vraag: hoe zal men een economische eenheid tot stand brengen tussen gebieden, die vooralsnog een vrij aanzienlijk verschil in prijspeil vertonen? Het is geen geheim, dat bij de bestaande koersverhoudingen de prijzen en lonen bij onze Zuiderburen hoger liggen dan bij ons, al zijn nauwkeurige cijfers moeilijk te geven. Het indexcijfer van prijzen en industriële lonen ligt, ruw gesproken, in Nederland in de buurt van 190, in België omtrent 300. Het verschil is minder groot dan het lijkt (het Belgische uitgangspunt was lager), maar het bestaat toch wel degelijk. Het antwoord op deze vraag is, dat men eenvoudig het gunstige tijdstip moet afwachten. Er komt zeker een tijd, waarop de verschillen minder groot zullen zijn, en dan moet men toeslaan. Onze taak is, te zorgen

op dat moment klaar te zijn met de organisatorische voorbereiding.

Misschien is het om een andere reden nog wel goed, dat de economische Unie niet *onmiddellijk* tot stand komt. Ieder weet, dat de voorzieningssituatie in België en Luxemburg over het algemeen gunstiger is dan bij ons. Een opheffing van de goederengrens bij ongeveer gelijke prijzen zou zonder twijfel de Belgische voorraden naar Nederland doen stromen. Dit kan voor ons als consumenten zijn aangename kanten hebben, maar het zou ons gezamenlijk diep in de schuld steken.

Er is dus, naast een vaste wil tot aaneensluiting en een geschoolde kijk op de problemen dier aaneensluiting, ook een zekere wijsheid nodig om het goede ogenblik te kiezen. Maar niet alleen daàrvoor. Wijsheid zullen onze volkeren en hun regeerders ook nodig hebben om de verschillen in geaardheid niet te verwaarlozen en toch de eenheid te doen groeien. Belgen en Luxemburgers stellen zich wel eens voor, dat de Nederlanders een soort liefde voor regelen ingrijpen hebben, terwijl men hier soms beducht is voor de vrijheid, die men over de grens voor zichzelf wil handhaven, terwijl men ons in sommige opzichten gaarne aan banden zou leggen, naar men gelooft. De ene noch de andere beduchtheid is geheel gegrond. De verschillen in de economische politiek zijn voor een deel uit veranderlijke economische omstandigheden te verklaren en zullen minder worden, naarmate die omstandigheden minder verschillen. Nochtans is een zeker verschil in geaardheid en temperament niet te ontkennen. Verhindert dat een economisch naar elkaar toegroeien? Neen; de karakters verschillen tussen bijv. Groningers en Brabanders hebben de economische eenheid van Nederland niet belet. Weliswaar zal in de Unie het ene staatsgezag ontbreken, dat in Nederland de eenwording heeft bevorderd, maar het gezamenlijk voeren van een in hoofdlijnen gecoördineerde economische politiek zal niet nalaten de temperamentsverschillen te helpen overbruggen.

Natuurlijk moet men rekening houden met wat gegeven is. „Il faut prendre les mariés tel qu'ils sont” zegt mijn zeer gewaardeerde Belgische collega Baron Snoy op dit punt. Deze wijsheid zal er wel eens toe leiden, dat de vormen der economisch-politieke maatregelen verschillend zijn, hetgeen niet hindert, als maar de strekking hetzelfde is. Men behoeft bijv. niet precies *dezelfde* sociale lasten en bedrijfsbelastingen te hebben, mits maar de druk daarvan (rekening houdend met gebruikelijke verschillen in perceptie) gelijk is. Waar het op aankomt, is, dat de reële voorwaarden, waaronder bedrijven zich in het Noorden of in het Zuiden kunnen vestigen en kunnen werken, zoveel mogelijk gelijk zijn.

Al deze problemen kunnen opgelost worden, en zullen opgelost worden, wanneer men een voldoende open oog heeft voor de grote voordelen, die een economische unie meebrengt voor alle betrokkenen. In het algemeen kan het welvaartspeil van een gebied alleen stijgen, wanneer de hulpbronnen, gelegen in de bodem, de werkkraft der bevolking en het productieapparaat beter worden gebruikt of wanneer de ruilvoet met het buitenland verbetert. Beide gevolgen zijn van een economische aaneensluiting, onder kunnen wij door gezamenlijk optreden en een verstandig gebruik der wederzijdse troeven zonder twijfel een gunstige invloed uitoefenen. Een begin hiermede is reeds gemaakt. Verhoging van de productiviteit van ons aller arbeid zal geleidelijk worden bereikt, wanneer de grotere geografische eenheid de mogelijkheid opent voor een natuurlijke werking der economische krachten. Het is één van de ernstige kwalen van ons werelddeel, dat het te verdeeld is om de voordelen van grote economisch-geografische eenheden te verwezenlijken. De Belgisch-Nederlands-Luxemburgse economische Unie zal een stap in de goede richting vormen; een stap, die te belangrijker

is, omdat hij ondernomen wordt door volkeren, die reeds een vrij hoog peil van economische ontwikkeling bereikt hebben en die gelegen zijn in een voor de wereldhandel belangrijk hoek van Europa.

Belangrijke wiek van Europa. Economische eenheid, elkaar aanvullende economische structuur? Gedeeltelijk wel, en gedeeltelijk niet. In alle drie de landen zijn zowel de landbouw als de industrie belangrijk en voorgoed geworteld. Voor handel en verkeer geldt in zekere zin hetzelfde. Dat er raakvlakken en zelfs wrijvingsvlakken zijn, kan niet worden ontkend. Maar dat er reeds nu typische specialisaties zijn, en dat die zich in de toekomst nog verder zullen ontwikkelen, staat eveneens vast. De grotere economisch-geografische eenheid zal het mogelijk maken, dat de specifieke voordelen van het landschap, de arbeid en de organisatie in elk der delen ten volle kunnen worden uitgebuit, ten gunste van het geheel. In de overgangstijd zal men in bepaalde sectoren zeker nadelen ondervinden van de grotere openheid, maar op de duur kan de totale productie niet anders dan stijgen. En daarmee het verbruik, want bij alle aandacht, die de producenten vragen, mogen wij niet vergeten, dat tenslotte de verhoging van het levenspeil der consumenten het doel is van iedere economische inspanning. Grotere productie en consumptie zullen het resultaat van de eenwording moeten zijn, maar ook grotere stabiliteit. Het draagvlak wordt groter, de gezamenlijke structuur wordt gevarieerder, de partiële schommelingen worden gemakkelijker opgevangen.

Dit verschiet zullen de Regeringen en degenen, die in het bedrijfsleven staan, in het oog moeten houden bij het bepalen van hun economische politiek, niet alleen in de toekomst, maar ook reeds vandaag. Wat ons van elkaar verwijderd moeten wij vermijden, wat de eenwording dient moeten wij bevorderen. Dit alles natuurlijk binnen de welbegrepen verantwoordelijkheid voor het welzijn van het eigen volk. Maar dat welzijn vraagt om de groei van deze Unie, die wij samen bouwen, die reeds nu de aandacht van de wereld trekt en die, eenmaal volbracht, zal blijken van historische betekenis te zijn. Mogen wij niet te klein zijn voor de grote taak, die de geschiedenis ons hier heeft gesteld.

's-Gravenhage.

Prof. Dr P. KUIN.

DE VOLKSTELLING.

Per 31 Mei a.s. zal er een inventarisatie plaats hebben van het Nederlandse volk, d.w.z. er wordt een volkstelling met woningtelling, gezinstelling en beroepstelling gehouden. Het juiste aantal inwoners is daarbij slechts een gegeven van ondergeschikte betekenis, al spreken we meestal van volkstelling. Het gaat in de eerste plaats om de samenstelling, de structuur van de bevolking.

Wegens de oorlog is de normale tienjaarlijkse volkstelling van 31 December 1940 niet doorgegaan. De laatste nauwkeurige gegevens betreffende de samenstelling van onze bevolking dateren daardoor van 31 December 1930, dus ruim 16 jaar geleden. In een normale periode van tien jaren kunnen reeds grote veranderingen optreden. Sedert 1930 zijn echter eerst de crisisjaren, en daarna de oorlogsjaren over een volk gegaan, en deze tijden hebben grote verschuivingen in de structuur teweeg gebracht. Men kan dan ook gevoelig zeggen, dat de cijfers van 1930 thans volkomen verouderd zijn. Een nieuwe telling is nodig om de grote structuurwijzigingen in landbouw, handel en nijverheid te registreren. Dit is van groot belang voor Overheid, bedrijfsleven en wetenschap.

In de eerste plaats voor de Overheid. In deze tijd van toenemende overheidsverantwoordelijkheid kan geen Regering behoorlijk haar taak vervullen, indien zij niet beschikt over gedetailleerde en accurate kennis betreffende het volk en de omstandigheden, waaronder het leeft. In een periode, waarin de economische activiteit leed over-

gelaten aan het vrije spel der maatschappelijke krachten, had de Overheid voor haar administratie reeds behoefte aan tal van statistische gegevens. Nu na de ontredning van deze oorlog ons volk een uiterst moeilijke periode doormaakt, waarin de strijd om het bestaan zwaarder is dan ooit, rust op de Overheid een enorme taak bij het geven van richting aan de economische activiteit. Zonder de grondslag van uitgebreide statistische gegevens kan zij die taak niet naar behoren vervullen. Dit zal in de toekomst ongetwijfeld zo blijven, want ook indien de ontwikkeling niet gaat in de richting van een straf geleide economie, zal de Regering toch de grote lijnen moeten blijven beheersen. Het economisch herstel kan niet behoorlijk worden geleid zonder een inzicht in de huidige economische structuur van onze samenleving. Vraagstukken van industrievestiging, arbeidsbemiddeling, scholing en verplaatsing van arbeidskrachten kunnen niet goed worden beoordeeld, indien men geen gedetailleerde gegevens heeft over de beroepsstructuur, en deze zijn slechts te verkrijgen door middel van een beroepstelling.

Ook ten aanzien van het gebruik van de bodem heeft de Overheid een belangrijke taak, die der ruimtelijke ordening. In ons dicht bevolkte land is de bodem een schaars goed, waarmede wij uiterst zorgvuldig moeten omspringen, en bij de sterke groei van onze bevolking zal dit in de toekomst in nog grotere mate het geval zijn. De Rijksdienst voor het Nationale Plan met de daaronder ressorterende Provinciale Planologische Diensten zijn de organen, die moeten waken over het juiste gebruik van de bodem, het behoud van cultuurgrond en van natuurschoon, het reserveren van de juiste plaatsen voor woonwijken en industriewijken, en daarvoor hebben zij nodig recente en gedetailleerde gegevens van volkstelling, beroepstelling en woningtelling.

Hoe moet de wederopbouw van onze verwoeste steden en dorpen worden aangevat? Iedereen weet, dat er een enorm woningtekort is. Dat is niet alleen een gevolg van de oorlogsverwoestingen; zes jaar lang heeft de woningbouw vrijwel stilgestaan. De bevolking bleef echter groeien. Ondanks de circa 250.000 oorlogsslachtoffers, die ons volk verloor, is het bevolkingsaantal sedert 1940 met 700.000 zielen toegenomen. Het geboorteoverschot, dat in de jaren vóór de oorlog ongeveer 100.000 per jaar bedroeg, was in 1946 niet minder dan 200.000, en het aantal inwoners, dat op 1 Januari 1946 ca. 9.295.000 bedroeg, had kort voor het einde van het jaar de 9½ miljoen bereikt en heeft thans vermoedelijk de 9.600.000 overschreden. Het zeer hoge geboortecijfer van 1946, dat niet minder dan 50 pCt. boven het vooroorlogse ligt, is ongetwijfeld niet blijvend. Of het tot het peil van vóór de oorlog zal terugvallen en zijn dalende tendens zal hernemen, valt thans nog niet te zeggen. Wel is het echter zeker, dat men de eerstkomende jaren in ieder geval met een sterke toeneming van onze bevolking zal moeten rekenen. Het zal de eerste jaren niet mogelijk zijn, de woningbouw zodanig op te voeren, dat men deze toeneming zal kunnen opvangen, en de woningnood zal dus nog blijven stijgen. De Regering zal ervoor moeten waken, dat daar gebouwd wordt, waar de nood het hoogst is.

Er moeten honderd duizenden woningen worden gebouwd, dat is zeker. Maar waar moeten ze gezet worden, en hoeveel en van welke soort? Waar hokken de meeste gezinnen in bunkers, schuren of kippenhokken bijeen? In welke gemeenten zijn de toestanden het meest critiek? Geen partieel onderzoek, geen krantenverslag, geen persoonlijke indruk kan daarvoor de doorslag geven. Wil de Regering in staat zijn, het bouwbeleid in de komende jaren in goede banen te leiden, dan moet zij beschikken over een gedetailleerde kennis betreffende de woningvoorraad en de wijze van bewoning. Die is slechts te verkrijgen door een Rijkswoningtelling.

In gesprekken, en zelfs in de pers, duiken dezer dagen

geruchten op, dat de Overheid deze woningtelling zal gebruiken voor de woningvordering, en men meent, dat de vele clandestiene bewoners daarom onjuiste gegevens zullen verstrekken. Dergelijke geruchten zijn niet alleen schadelijk voor de uitkomsten van de woningtelling; zij zijn bovendien loos alarm. Want het is niet alleen verboden aan de gemeenten om de telling daarvoor te gebruiken, het is bovendien ondoenlijk. De meest geschikte vorm voor het verzamelen van gegevens voor woningvordering zou een enquête zijn, die in een rustig tempo wordt uitgevoerd. Bij een massale en plotselinge telling, zoals een volkstelling nu eenmaal is, zouden de gemeenten deze slechts dienstbaar kunnen maken aan de woningvordering, indien zij geruime tijd na de telling over de te formulieren zouden kunnen beschikken om de zaak uit te zoeken. Dit nu is niet het geval. Vrijwel terstond na de telling moet ditmaal het volledige telmateriaal worden opgezonden naar het Centraal Bureau voor de Statistiek, en wanneer dit met de bewerking zover klaar is, dat het telmateriaal weer terug zou kunnen gaan naar de gemeenten, dan is er inmiddels zo veel tijd verstreken, dat de daarop vermelde gegevens voor een woningvordering practisch van weinig waarde meer zouden zijn. Immers, wegens de locale en interlocale verhuizingen zijn dan een dusdanig aantal mutaties voorgekomen, dat het gemeentebestuur toch practisch de zaak opnieuw zou moeten enquêtèren. Het is jammer, dat deze onjuiste geruchten de telling komen doorkruisen. Ze zijn kennelijk ontsproten aan breinen, die zich schuldig weten en zich derhalve niet veilig voelen.

Enige jaren geleden is reeds van de zijde van het Nederlands Instituut voor Volkshuisvesting en Stedenbouw gewezen op de wenselijkheid van een Rijkswoningtelling. Er werd toen niet gedacht aan koppeling aan een volkstelling, daar een volkstelling, als een momentopname, gelijktijdig over het gehele land dient te geschieden. Bij een woningtelling dacht men aan „woningdeskundige beoordeling”, iets, wat men van de bijna 100.000 tellers van de volkstelling niet kan verwachten. Men had dan ook gedacht, de woningtelling met een betrekkelijk klein legertje van geschoolde tellers uit te voeren en uit te spreiden over een vrij aanzienlijk tijdsverloop. Dit is voor een volkstelling niet mogelijk, en nu wegens de tijdsomstandigheden een snel beschikbaar komen van gegevens over de woningvoorraad urgent is en een koppeling aan de volkstelling daartoe een prachtige gelegenheid bood, heeft men zich beperkt tot de belangrijkste onderscheidingen bij de woningtelling en ook de „woningdeskundige beoordeling” laten vallen. Men heeft nu een eenvoudige definitie aan het begrip „woning” gegeven, dat gemakkelijk te vatten is voor alle 100.000 tellers. Als woning wordt beschouwd elk perceel of perceelsgedeelte, dat volgens zijn bouw blijvend bestemd is voor bewoning door één huishouden. Als maatstaf geldt de aanwezigheid van een eigen voordeur, die, hetzij van de openbare weg, hetzij van een gemeenschappelijk trappenhuis of portaal toegang geeft tot de woning.

Door deze definitie tevens voor de woningbouwstatistiek te gebruiken zal het mogelijk zijn, de woningtelling als uitgangspunt te gebruiken voor een „lopende” woningstatistiek.

Bij de woningtelling worden de woningen, die voldoen aan de definitie, onderscheiden van „andere bewoonde ruimten”. Tot deze laatste worden de vele zeer primitieve behuizingen, zoals bunkers, schuren, kippenhokken, e.d. gerekend, maar ook alle behoorlijke woonruimten, die gebouwd zijn voor tijdelijke bewoning, zoals hotels, zomerhuisjes en noodwoningen. Tal van noodwoningen en zomerhuisjes zijn uitstekende woongelegenheden, die nog vele tientallen van jaren goede diensten zullen bewijzen. Doch in normale tijden zouden ze niet permanent bewoond zijn, en het is de bedoeling van de woningtelling, het abnormale van de huidige toestand in al zijn gradaties

te leren kennen. Op die wijze wordt het mogelijk, de woningbehoefte te bepalen; door het onderscheiden der verschillende soorten „andere bewoonde ruimten” wordt het mogelijk, graduele verschillen in urgentie af te leiden:

Voor de beroepstelling is het van belang, zo nauwkeurig mogelijk vast te kunnen stellen, welke soort van werkzaamheden men verricht. Het is derhalve niet voldoende, wanneer een routine-bankwerker invult „metaalbewerker”, daar de benaming „metaalbewerker” niet de aard van zijn werkzaamheden aangeeft. Blijkens de ervaring is de beroepsvraag het zorgkind van de volkstelling, en daarom is ernaar gestreefd, deze zo te stellen, dat men enigermate geleid wordt tot een juiste invulling. Bij de beroepstelling wordt ook een onderzoek ingesteld naar degenen, die een leidende positie in het bedrijf innemen; hierbij wordt het ook mogelijk het aantal der zgn. kleine zelfstandigen vast te stellen. Voor het eerst is er een vraag betreffende het forensisme opgenomen. De steeds toenemende scheiding van woon- en werkgemeente maakt het wenselijk, een inzicht te verkrijgen in de omvang van dit verschijnsel.

De eigenlijke volkstelling verschaft tal van gegevens over de getalsverhouding der geslachten, de burgerlijke staat, de gezinsgrootte, de plaats in het huishouden, het aantal alleenwonenden, de leeftijdsopbouw, de huwelijksvruchtbaarheid, de kerkelijke gezindte. Behalve dat al deze gegevens van belang zijn voor de bestudering van de demografische gesteldheid van ons volk, zijn veel gegevens belangrijk voor het particuliere bedrijfsleven. Zo is de leeftijdsopbouw van belang voor het kennen van de verhouding tussen de productieve en de niet-productieve leeftijdsgroepen. Onder de „productieven” verstaat men de 15- tot 65-jarigen, onder de „nog niet productieven” de 0- tot 15-jarigen, onder de „niet meer productieven” degenen, die 65 jaar en ouder zijn. Door de verbeterde levenskansen van de laatste decennia kwam er een sterkere bezetting van de productieve en niet meer productieve klassen, terwijl de daling van het geboortecijfer een zwakkere bezetting van de nog niet productieve leeftijdsklassen bracht. Dit heeft belangrijke consequenties voor de toekomst wat betreft de sociale maatregelen ten behoeve van ouden van dagen. Bij een bevolking, die aan het verouderen is, moeten de productieve leeftijdsgroepen zorgen voor een steeds groter wordende groep, die niet meer produceert, terwijl door een zwakkere bezetting van de jeugdklassen de productieve groep in de toekomst minder sterk bezet zal zijn. Bij een „jeugdig” volk daarentegen ontvangt de productieve groep straks een groot contingent nieuwe krachten uit de nog niet productieve leeftijdsgroep. Het is derhalve duidelijk, dat de leeftijdsopbouw van groot belang is voor het kennen van het aantal ouden van dagen, het aantal beschikbare werkkrachten en de te verwachten aanvoer van jeugdige werkkrachten in het productieproces op een bepaald moment in de toekomst. Het feit, dat het geboortecijfer in 1946 anderhalf maal zo hoog was als vóór de oorlog, betekent, dat men over 14 à 18 jaar een sterke stroom van jonge arbeidskrachten kan verwachten en ook, dat men over 6 of 7 jaar een plotselinge sterke toevloed naar de lagere scholen zal krijgen. Met dit laatste moet rekening worden gehouden, opdat tijdig voorzien kan worden in de behoefte aan scholen en onderwijskrachten. Voor de minister van Oorlog is de leeftijdsopbouw van belang voor het schatten van de grootte van de jaarlijkse lichten. De levensverzekeringmaatschappijen hebben behoefte aan juiste gegevens betreffende de leeftijdsopbouw, om nieuwe sterftetafels te kunnen berekenen. Voor de marktanalyse is kennis van de leeftijdsopbouw van belang voor alle bedrijven, die werken met artikelen voor bepaalde leeftijdsgroepen.

Zo zijn er tal van instanties, die grote behoefte hebben aan een spoedig beschikbaar komen van de uitkomsten van de volkstelling.

Tenslotte schiept de volkstelling de mogelijkheid om de uiteindelijke balans van de oorlogsverliezen op te maken, en de bevolkingsregisters nog eens te controleren en te verbeteren. Ook vormt zij een nieuw uitgangspunt voor de statistiek van de loop der bevolking.

De eigenlijke volkstelling vormt het geraamte van het hele complex dezer algemene tellingen. Men kan ook zeggen, dat zij de kapstok is, waaraan woningtelling en beroepstelling worden opgehangen.

Door combinatie van de gegevens der verschillende tellingen krijgen deze gegevens nog weer een bijzonder relief. Zo krijgen de uitkomsten van de woningtelling pas hun werkelijke waarde, wanneer zij worden gezien in het licht der bewoning, dus door ze in verband te brengen met de samenstelling der gezinnen en de gegevens der individuele gezinsleden. En door de beroepstelling in verband te brengen met de gegevens over geslacht, leeftijd, kerkelijke gezindte, huwelijksvruchtbaarheid, enz., krijgt men tal van belangrijke aanwijzingen.

Het is de bedoeling, de meeste gegevens van deze tellingen per gemeente te publiceren. Tal van gemeentebesturen wensden niet alleen gedetailleerde gegevens over hun eigen gemeente te hebben, doch tevens over onderdelen van hun gemeente, zoals wijken en buurten. Deze laatste zullen niet worden gepubliceerd (behalve het aantal inwoners en het aantal woningen), doch door in de ponskaarten het onderdeel der gegevens te ponsen te allen tijde de gegevens voor elk onderscheiden onderdeel van een gemeente voor rekening van belanghebbenden machinaal worden bewerkt.

Een bedrijfstelling heeft thans nog niet plaats. Het ligt in de bedoeling, die in 1950 te houden.

Uit dit overzicht blijkt wel, dat de volkstelling tal van aanrakingspunten heeft met de economische research. Het is dan ook te hopen en te verwachten, dat de economen, die in het bedrijfsleven, in overheidsdienst en in dienst van de wetenschappen arbeiden, hun volle medewerking aan de telling zullen verlenen, en niet alleen zelf de juiste inlichtingen zullen verstrekken, doch ook hun omgeving zullen aansporen dit te doen. Ook mag men verwachten, dat de economische studenten in groten getale als teller daadwerkelijk hun medewerking aan de telling zullen verlenen.

Drs H. M. BRANDT.

GELDSANERING EN AFLOSSING STAATSSCHULD.

Minister Neher sprak onlangs in de Eerste Kamer de volgende woorden: „Wanneer het enthousiasme in Nederland niet sterk genoeg is om door de moeilijkheden heen te komen en ondertussen te blijven critiseren datgene, wat moet worden gecritiseerd, opdat het worde gewijzigd, geloof ik, dat het enthousiasme toch niet zo stevig gefundeerd is, als enthousiasme in de beste betekenis van het woord behoort te zijn”.

Dit zijn ware woorden. Het is echter geen wonder, dat de criticus op het gebied der financiën zijn enthousiasme verliest, wanneer hij ziet, dat geargumenteerde critiek bij de betrokkenen geen weerklank vindt.

Het gaat bij critiek niet om iets persoonlijks, doch slechts hierom, of de discussie kan bijdragen tot het benaderen van het juiste inzicht. Elk vertoon van ijdelheid is misplaatst; de criticus heeft dan ook de plicht, de onjuistheid van zijn critiek te erkennen, zodra deze met kracht van argumenten wordt aangetoond.

In de woorden van Minister Neher kan de ontmoedigde

criticus, die het ernstig meent, een aansporing vinden zijn critiek voort te zetten, opdat „hetgeen met reden wordt gecritiseerd, inderdaad gewijzigd worde”.

Onlangs vestigde schrijver dezes er de aandacht op, dat het in betaling nemen van staatschuld in strijd wat met hetgeen met de geldsanering werd beoogd. Het komt ons voor, dat deze gedachte van voldoende praktisch belang is, om haar nader uit te werken.

Zeer in het kort willen wij nagaan, wat het doel der geldsanering is.

- In de eerste plaats werden monetaire doeleinden nagestreefd; de overmatige geldomloop moest tot meer normale proporties worden teruggebracht.
- Door middel van de geldsanering trachtte men een fiscaal doel te bereiken, in zoverre ze dienst deed als onderdeel van de algehele vermogensregistratie.
- De sanering zou dienstbaar kunnen worden gemaakt aan een vermindering van de staatschuld.

Nu dient men op te passen, dat de onder a. en c. genoemde doeleinden niet met elkaar in strijd komen. Naar onze mening is dit bij de gevolgde methode inderdaad het geval, omdat bij de beide heffingen staatsobligaties in betaling zullen worden genomen. Indien de opbrengst der heffingen zou worden besteed tot aflossing van *vlottende* schuld, ligt de zaak anders. Aflossing van *gefundeerde* schuld (hetgeen het in betaling geven van staatschuld in feite betekent) heeft uitbreiding van de geldomloop tengevolge, terwijl met de heffingen juist een inperking wordt beoogd. Deze tendentie tot uitbreiding der circulatie verandert geenszins, doordat de obligaties met de aanslagen in de heffingen worden verrekend in plaats van in contanten afgelost. In het eerste geval vindt de uitbreiding op indirecte wijze plaats, nl. doordat de inkrumping der circulatie, welke het gevolg van de heffingen zou zijn geweest, wordt te niet gedaan tot het bedrag, waarvoor staatschuld in betaling wordt gegeven. Het monetaire effect, dat men met de sanering hoopte te bereiken, wordt door deze wijze van betaling dus ten dele ongedaan gemaakt.

Nu achten wij het ten enenmale onjuist, te trachten de eventuele monetaire bezwaren te ondervangen door het „overtollig-geblokkeerd” geld vast te houden.

Persoonlijk kennen wij aan de geldomloop niet de betekenis toe, welke hieraan hier te lande doorgaans wordt gehecht. Doch laten wij ons nu eens stellen op het standpunt van onze tegenpartij en aannemen, dat de hoeveelheid geld in omloop inderdaad van doorslaggevend betekenis is, dan dient men toch vooral niet uit het oog te verliezen, dat geen geldsanering of blokkering is vereist, om de omloop in te perken. Hiervoor bestaat een veel eenvoudiger en normaler middel, t.w. het draineren van de geldcirculatie door middel van een verhandelbare, niet beleenbare lening. Wanneer men de bezitters van overtollig-geblokkeerd tegoed in de gelegenheid zou stellen, in te schrijven op $2\frac{1}{2}$ pCt. Spaarcertificaten met een looptijd van bijv. 5 jaar, vrij verhandelbaar en niet beleenbaar, dan zou aan de rechtmatige eisen van deze groep zijn voldaan, zonder dat hiertegen monetaire bezwaren kunnen worden aangevoerd. Wat deze bezwaren betreft, zal men, zolang de begrotingstekorten voortduren, op den duur toch tot het plaatsen van een langlopende lening moeten besluiten, aangezien dit de enige manier is, om de geldomloop in te perken.

Wij zijn van oordeel, dat op de door ons voorgestelde wijze een billijke verdeling van lasten kan worden bereikt en dat hierdoor wordt voorkomen, dat de lasten der geldsanering eenzijdig worden gelegd op de schouders van hen, die ten tijde van de blokkering toevallig over vele liquide middelen beschikten. De lasten behoren door het Nederlandse volk in zijn geheel te worden gedragen.

Slechts bij het volgen van deze methode kan naar ons inzicht van een „sluitstuk” der geldsanering worden gesproken. Zolang men de blokkade, met alle administra-

tieve en psychologische nadelen, hieraan verbonden, laat voortbestaan, kan van een sluitstuk geen sprake zijn.

Moge de geldsanering thans metterdaad en op rechtvaardige wijze worden afgesloten.

S. W. PRINS.

BOEKBESPREKING.

Mr N. E. H. van Esveld, *De ontplooiing van het individu in het arbeidsrecht*. N.V. Noord-Hollandsche Uitgeversmaatschappij, Amsterdam 1946.

Het is moeilijk het karakter van dit boek te bepalen. Is het een strijdgeschrift? Is het bedoeld als een wetenschappelijke uiteenzetting, als een handboek of leerboek? In het slothoofdstuk V wordt gehandeld over het begrip van het arbeidsrecht. De tweede conclusie geeft al een zeer ouderwets „begrip” weer: „Het arbeidsrecht beoogt de sociaal-afhankelijken — dus die arbeidenden, die het behoeven en daartoe uit eigen kracht niet in staat zijn — de mogelijkheden te verzekeren zich in en door hun arbeid materieel en geestelijk te ontplooiën”. Tegen deze conclusie is in een korte aankondiging niet te redeneren. Zij was rond 1890 verouderd. Het arbeidsrecht is het recht van de arbeidenden. Nu meent de schrijver wel als uitbreiding van de groep, die geholpen wordt, de kleine zelfstandigen op, maar anderzijds beperkt hij de kring der arbeidenden, der werkgevers, ambtenaren en arbeiders zeer.

In de drie staatkundige hoofdstukken: „liberalisme”, „socialisme” en „de christelijke kerk en het sociale vraagstuk” worden inleidende beschouwingen gegeven, waarin niets nieuws is te ontdekken. Het is wel merkwaardig, dat onder het „liberalisme” veel aandacht wordt besteed aan een klein Nederlands verschil- en geschilpunt, aangeduid met „Thorbecke en van Houten”, en verder aan de Nederlandse staatkundige geschiedenis, maar dat een overeenkomstige behandeling onder „socialisme” (hoofdstuk II) en in hoofdstuk III ontbreekt.

Men had onder socialisme toch verwacht een evenwichtige beschrijving van Troelstra's strijd. Het kleine meningsverschil Thorbecke-van Houten is werkelijk in het verband van dit boek niet belangrijker dan het standpunt van Troelstra.

Hoofdstuk II bevat nu alleen: Inleiding, Marxisme, andere vormen van Duits socialisme, Engels socialisme, Frans socialisme, Religieus en Christelijk socialisme en conclusien. Over Troelstra alleen een terloops woord.

Hoofdstuk III is uit het oogpunt van de staatkundige geschiedenis, vooral vergeleken met hoofdstuk I, geheel onvoldoende. Lohman wordt één enkele maal genoemd!

In dit hoofdstuk III wordt veel te weinig aandacht gegeven bijv. aan Talma (zie J. M. Vellinga: Talma's sociale arbeid). Met de tegenstelling en de overeenstemming Thorbecke-van Houten had met meer recht de tegenstelling en de overeenstemming Kuyper-Talma kunnen zijn vermeld.

Er is tussen de drie hoofdstukken geen evenwicht. En dit is een bepaalde fout,

* *

De kern van het boek is hoofdstuk IV: Het object van het arbeidsrecht. Het uitgangspunt is wanhopig verouderd: het arbeidsrecht bepaalt zich principieel tot de arbeid van sociaal afhankelijken en heeft daarbuiten om met de arbeid als zodanig niets uit te staan. De schrijver wijst op de „volkomen eigen aard der rechtsbepalingen betreffende den arbeid”, maar verzuimt die eigen „aard” aan te geven.

Het arbeidsrecht, dat Overheid, werkgevers en werknemers, bindt, is een juridische discipline, niet kennende normen van eigen aard of normen zich onderscheidende van de normen des rechts. Wanneer men dit niet aanvaardt, vervalt men onwillekeurig in de theorie van het „droit de classe” en dit wil schrijver stellig niet. Het

„droit de classe" is niet een uitvinding van de rechts-wetenschap geweest, maar van de politiek. De „eigen" politiek beheerst het boek van Mr van Esveld wel al te sterk, maar juist die politiek voert niet tot de beperkte opvattingen van den schrijver.

Het privaatrechtelijk arbeidsrecht en het publiekrechtelijk arbeidsrecht vallen binnen de „leer" van het recht en de „leer" van de macht. Het publiekrecht is de „leer" van de spanning tussen gezag en vrijheid en de geschiedenis van het recht en van het arbeidsrecht is het kennismaken van de groeiende, zich wijzigende rechts- en machtsverhoudingen op het gebied van de werkende, zwoegende mensheid. Daar beleven wij de geschiedenis van het (arbeids)recht, wij beschrijven die veranderingen, wij verklaren die veranderingen en wij maken die veranderingen! Wij maken de geschiedenis van de arbeidende mensheid en wij beleven het arbeidsrecht.

De schrijver meent het arbeidsrecht te kunnen groeperen om en te beperken tot het recht, dat steunt op het motief: de kracht der „sociaal-afhankelijken" te ontplooiën. Op deze wijze wordt uit het „arbeidsrecht" uitgeschakeld wat sedert jaren traditioneel tot het arbeidsrecht behoort (bijv. de Veiligheidswet). Omgekeerd zoude men onder de samenvattende kracht van dit motief vele overheidsmaatregelen kunnen begrijpen, welke niemand tot het arbeidsrecht rekent.

Maar men kan nog beter doen te zeggen, dat de uitdrukking „sociaal afhankelijk" te vaag is en dus ondeugdelijk om enige omlijning te geven, welke arbeidsrecht van ander recht zoude kunnen afsluiten. Of zijn wij reeds nu allen „sociaal-afhankelijk"?

C. W. DE VRIES.

MEDEDELING VAN HET SECRETARIAAT VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART.

TWEDE ZITTING IN 1947 VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART.

VERSLAG VAN HET SECRETARIAAT.

De Centrale Commissie heeft van 7 tot en met 9 Mei haar tweede zitting van dit jaar gehouden, welke werd voorafgegaan door talrijke vergaderingen van comités, welke reeds op 3 Mei aangevingen. Van de behandelde vraagstukken, van belang voor de gebruikers van de Rijn, kunnen de volgende worden vermeld:

„Laissez-passer" voor Rijnschippers.

Hoewel het groene „laissez-passer" voor Rijnschippers zonder visum wordt erkend voor het betreden en verlaten van Zwitserland, Frankrijk, Nederland en België, eisen de autoriteiten van de Amerikaanse en Britse zones in Duitsland nog steeds een visum. Daar de zone-autoriteiten hebben besloten om met ingang van 15 Mei van dit jaar de „military entry permits" te vervangen door een visum met een betrekkelijk korte geldigheid, te plaatsen in het gewone paspoort, hetwelk niet in het bezit is van alle schippers, zal er een hoogst verwarde toestand ontstaan, welke ernstige moeilijkheden aan de scheepvaart zal berokkenen.

De Centrale Commissie heeft het dan ook noodzakelijk geacht onmiddellijk in te grijpen. Zij heeft een dringend telegram aan de hoogste gezagdragers in de drie zones gezonden, waarin er op wordt aangedrongen, dat onmiddellijk tijdelijke maatregelen worden genomen, in afwachting van erkenning van het groene „laissez-passer" zonder verdere formaliteiten. De Commissie heeft dit systeem, dat practisch dezelfde faciliteiten zal geven als voor de oorlog, reeds sinds meer dan een jaar voorgestaan:

Internationale controlekaart voor de levensmiddelenverdeling aan Rijnschippers.

Deze kaart, welke bestemd is om de levensmiddelenvoorziening aan Rijnschippers langs de gehele Rijn te vergemakkelijken en misbruiken te voorkomen, werd 1 April jl. door de betrokken diensten in Zwitserland, Frankrijk en België ingevoerd, overeenkomstig de voorschriften, welke dienaangaande reeds eerder werden gepubliceerd. In Frankrijk zullen als overgangsmaatregel nog tot 1 Juni aanstaande bepaalde afwijkingen van dit systeem worden toegelaten.

Als gevolg van de discussie zouden de Nederlandse autoriteiten bereid zijn in voorkomende gevallen de vraag van de uitreiking der internationale controlekaart aan de Nederlandse schippers opnieuw te overwegen.

Rijnschippersregister.

Er werd besloten, onder auspiciën van de Centrale Commissie, met behulp van een privaatrechtelijke vereniging van internationaal karakter, een schippersregister op te stellen en uit te geven. Het speciale Comité, dat dit vraagstuk al uitvoerig heeft overwogen, zal deze organisatie verder bestuderen met het oog op de publicatie van een volledig register, gelijkend op dat van voor de oorlog.

Teruggave van schepen.

Er werd vastgesteld, dat sinds de laatste zitting talrijke Rijnschepen werden teruggegeven. Bepaalde vragen, door deze restitutie aan de orde gesteld, konden echter nog niet worden geregeld, zodat deze verder moeten worden onderzocht.

Douane en controle aan de Duits-Nederlandse grens.

Het tijdelijke Comité voor het Rijnverkeer heeft een onderzoek ingesteld naar de vertragingen, welke men aan de Duits-Nederlandse grens had ondervonden. Uit het betreffende rapport valt af te leiden, dat deze vertragingen niet bij de Nederlandse controle in Lobith ontstaan, waar de gang van zaken bevredigend is, doch in Emmerik. De moeilijkheden worden grotendeels veroorzaakt door de plaatselijke toestanden en door de schaarse aanlegmogelijkheden en snelle motorbootjes. Verbeteringen zijn reeds ingevoerd en verdere zijn in voorbereiding.

Rijnschipperspatent.

De wettelijke bepalingen, noodzakelijk voor het ten uitvoer leggen van de verandering in het reglement betreffende het uitreiken van het Rijnschipperspatent (met het oog op de verlaging van het minimum van de ouderdom voor het verkrijgen van dit patent), waartoe op de laatste zitting besloten werd, zijn in Frankrijk reeds gepubliceerd; binnenkort zal dit eveneens in Zwitserland het geval zijn.

Onderzoeking der Rijnschepen.

Een comité bestudeert op het ogenblik een revisie van het Scheeps-onderzoekingsreglement; dit zal gedurende een vergadering, die deze zomer zal worden gehouden, tegenwoordigers van rederijen, particuliere schippers en varend personeel horen, teneinde die inlichtingen te verzamelen, welke de Centrale Commissie nodig heeft om een nieuwe regeling vast te kunnen stellen ten aanzien van het minimum aan bemanning dat met het oog op de veiligheid der scheepvaart aan boord moet zijn.

Reglement van politie voor de Rijnvaart.

De toestand van eerste urgentie in het herstel van de technische voorwaarden voor de scheepvaart kan als geëindigd worden beschouwd, dank zij het werk der autoriteiten van die zones, waar de vernielingen, veroorzaakt door de militaire operaties, het ernstigst waren. Derhalve overlegt het comité van het Politiereglement, op welke wijze de bepalingen, die de plaatselijke autoriteiten tengevolge van buitengewone omstandigheden der laatste twee jaren hebben uitgevaardigd, in het kader van het Politiereglement kunnen worden gecoördineerd.

Technische vraagstukken.

Het Permanent Technische Comité bracht verslag uit over zijn werkzaamheden sinds de laatste zitting. Ontwerpen voor de bouw van een permanente spoorbrug te Roppenheim, van een permanente verkeersbrug te Mannheim, van dijken bij de zuidelijke voorhaven te Straatsburg en voor het leggen van een gaspijp in het rivierbed te Neuwied werden goedgekeurd.

Betrekkingen met andere internationale organisaties.

Aangezien de oprichting van een Europese verkeerscommissie in het kader van de Verenigde Naties in studie is, ging de Centrale Commissie over tot een gedachtenuitwisseling over dit onderwerp en bereidde het contact voor met de instanties, die de oprichting van deze nieuwe organisatie zullen moeten voorbereiden. Zij zond bovendien een waarnemer naar de conferentie van de binnenlandse verkeerscommissie van de Internationale Arbeidsorganisatie te Genève, teneinde op de hoogte te worden gehouden over de opvattingen van dit lichaam betreffende de vraagstukken, die betrekking hebben op de scheepvaart op de Rijn.

AANTEKENING.

DE OPBRENGST DER RIJKSMIDDELEN.

In de statistieken op blz. 436/7 van dit nummer wordt een overzicht gegeven van de opbrengst van de Rijksmiddelen, gesplitst naar I Directe belastingen, d.w.z. belastingen volgens kohieren geheven, II Overige middelen, d.w.z. niet-kohierbelastingen en III Zekerheidsstellingen.

Het systeem, volgens hetwelk de belastingbedragen in deze staten worden verantwoord, is vrij ingewikkeld en voor groep I niet hetzelfde als voor groep II. Hieronder volgt daarom een korte toelichting; voor een uitvoerige uiteenzetting zij verwezen naar de betreffende mededelingen van het Ministerie van Financiën en een tweetal artikelen van Prof. Dr M. J. H. Smeets in het „Weekblad der Belastingen" van 1 en 8 Februari 1947.

I Het kohierenstelsel draagt het karakter van een debiteurenadministratie. In de staten worden de vorderingen vermeld, welke ontstaan door het opleggen van een aanslag door de belastingdienst aan de belastingplichtige. Bij sommige der belastingen van deze groep bestaan er twee soorten aanslagen, nl. voorlopige en definitieve aanslagen. De eerste worden normaliter in de loop van het betreffend belastingjaar opgelegd; de laatste na afloop van dat jaar, als nl. alle gegevens bekend zijn. De in de staten wegens definitieve aanslagen geboekte bedragen stellen voor de saldi van definitieve boven voor-

lopige aanslagen. Zijn de laatste groter dan de eerste, dan kunnen dus negatieve bedragen voorkomen.

Het totaal belastingbedrag, waarvoor één belastingplichtige over één belastingjaar in een bepaalde belasting wordt aangeslagen, wordt derhalve vaak in twee opeenvolgende jaren geboekt. Als voorbeeld diene de inkomstenbelasting: voor inkomstenbelasting over het inkomen verdiend in 1947 wordt (normaliter) een voorlopige aanslag opgelegd in 1947 en een definitieve aanslag in 1948.

De Belastingdienst houdt nu zoveel mogelijk deze aanslagen over een bepaald belastingjaar bijeen. In bovenstaand voorbeeld worden beide aanslagen op één hoofd verantwoord: dit hoofd draagt de naam: boekingsstijdvak 1947/48. Bij de inkomstenbelasting loopt dit van 1 Januari 1947 tot 31 December 1948, bij de vermogensbelasting van 1 Januari 1947 tot 30 Juni 1948, enz.; aanslagen over 1947, na 31 December 1948, resp. 30 Juni 1948, nog opgelegd, worden in een volgend boekingsstijdvak geboekt.

In elk willekeurig jaar, bijv. 1947, zijn er dus voor deze categorieën belastingen tegelijkertijd twee boekingsstijdvakken lopende: nl. 1946/1947 en 1947/1948.

Een in 1947 opgelegde definitieve aanslag over 1946 wordt in het eerste, een in 1947 opgelegde voorlopige aanslag over 1947 in het laatste geboekt.

Bij andere belastingen van groep I is er slechts één soort (definitieve) aanslagen, welke in de loop van het betreffende jaar, of ook geleidelijk na afloop ervan, worden opgelegd. Ook hier zorgt het systeem van de boekingsstijdvakken, dat in normale tijden bedragen, op verschillende jaren betrekking hebbend, van elkaar gescheiden blijven.

De laatste jaren is er bij de belastingdienst een achterstand ontstaan in het opleggen van aanslagen, o.a. tengevolge van de verwoesting van de machinecentrale der administratie in Arnhem, extra werkzaamheden i.v.m. zekerheidsstellingen; nieuwe heffingen, enz.

Hierdoor worden vele aanslagen pas opgenomen in latere boekingsstijdvakken dan zij thuis horen. Om deze reden kan aan de gepubliceerde staten der kohierbelastingen thans slechts een geringere waarde worden toegekend dan in normale jaren is geoorloofd.

Het verdient nog opmerking, dat de *betaling* der aanslagen buiten de boeking op de kohieren om gaat; slechts in geval bedragen later oninbaar blijken te zijn, worden zij als negatieve bedragen in de kohieren opgenomen.

Ook in normale jaren geeft de opbrengst der Rijksmiddelen, voorzover het kohierbelastingen betreft, dus niet zozeer een inzicht in de werkelijke ontvangsten van het Rijk, doch meer in de snelheid waarmee aanslagen worden opgelegd. In normale tijden moeten aanslagen worden voldaan in een van 1 tot 5 (soms nog langer) variërend aantal maandelijks termijnen. Thans bedraagt dit aantal termijnen in het algemeen 5.

Een overzicht van het binnenkomen van de gelden wordt door het Rijk niet gepubliceerd.

II Niet-kohierbelastingen.

Bij deze belastingen wordt in de staten het werkelijk in elke maand ontvangen bedrag vermeld (kasadministratie).

Bij enige der belangrijkste belastingen van deze groep, nl. de omzetbelasting, en, sinds 1946, ook voor loonbelasting en vereveningsheffing, vindt de afdracht der belasting per kwartaal plaats. Het Jaaricijfer heeft dus bijv. betrekking op in October t/m December verkorte verkopen, resp. uitbetaalde lonen.

III Zekerheidsstellingen.

Zekerheidsstellingen zijn bedragen, welke vrijwillig of verplicht door belastingplichtigen zijn gedeponneerd bij ontvangers der directe belastingen, waartoe sinds medio 1945 de mogelijkheid, resp. verplichting bestaat.

Zij zijn te beschouwen als een vooruitbetaling op bestaande belastingen, waarvoor tengevolge van de boven onder I vermelde achterstand, nog geen aanslag was opgelegd, en op toekomstige aanslagen in vermogensaanwasbelasting en vermogensheffing.

Staat III vermeldt zowel de opgelegde zekerheidsstellingen als de betalingen daarop (dus zowel debiteuren- als kasadministratie) en voorts nog de afschrijvingen, die op de zekerheidsstellingen wegens de opgelegde aanslagen plaats vinden.

Door middel van zekerheidsstellingen kon het Rijk in 1945 en 1946 al grote bedragen innen, welke anders pas veel later met gereedkomen der aanslagen waren binnengekomen of zelfs nooit binnengekomen zouden zijn, omdat de belastingplichtigen hun middelen, voordien zouden hebben verteerd.

INTERNATIONALE NOTITIES.

NAAR EEN HOGERE LEVENSTANDAARD IN DE VERENIGDE STATEN

Het is een algemeen erkend feit, dat de Verenigde Staten in een tijd van economische voorspoed verkeren. Het is echter eveneens een feit, dat men daar te lande in brede kringen voor een conjuncturomslag vreest. In vele toonaarden treedt die vrees aan de dag. Kort geleden nog werd door President Truman zelf op de noodzaak van een daling van het prijsniveau gewezen.

Een enigszins ander geluid liet Henry Ford Jr. horen¹⁾. Hij wees op de mogelijkheid van het opvoeren van de Amerikaanse levensstandaard. Men is zo vaak geneigd om te denken, dat reeds een punt van verzadiging, een maximum van voorspoed is bereikt. In een rede, op de 29ste April jl. voor de „U.S. Chamber of Commerce” te Washington gehouden, wees deze „captain of industry” op enkele nuchtere feiten.

Het is waar, aldus spreker, dat 92 pCt. van alle badkuipen ter wereld in het bezit zijn van Amerikanen. Men vergeet echter, dat 21 pCt. van alle Amerikaanse woningen geen stromend water hebben, 50 pCt. van de boerenhofsteden en 10 pCt. van de huizen geen elektrisch licht.

Waar is ook, dat 60 pCt. van alle koelkasten zich in Amerikaanse woningen bevinden. Even waar is echter, dat ruim 10 miljoen gebruikers van elektrische stroom geen elektrische koelkasten hebben en ruim 12 miljoen geen wasmachines.

Amerikanen gaan er prat op, dat 2½ miljoen huizen oliestookinstallaties in hun kelders hebben, maar vergeten, dat 58 pCt. van alle Amerikaanse woningen geen centrale verwarming bezitten.

Millioenen Amerikanen rijden in auto's, maar 40 pCt. van alle Amerikaanse families bezitten er geen.

Verder hebben 2.800.000 volwassenen ternauwernood enig onderwijs gehad; 60 pCt. van alle volwassenen zijn niet verder gekomen dan de lagere school, terwijl minder dan 5 pCt. hoger onderwijs heeft genoten.

Tenslotte heeft men het zo vaak over de Amerikaanse welvaart, maar 20 pCt. van alle gezinnen in de Verenigde Staten verdienen minder dan \$ 1.000 per jaar en 47 pCt. minder dan \$ 2.000.

Daarom is er, volgens Henry Ford Jr., in de Verenigde Staten nog genoeg ruimte voor grotere voorspoed en een hogere levensstandaard.

¹⁾ Zie: „The Commercial and Financial Chronicle” van 1 Mei jl.

HET FRANSE STEENKOLENVRAAGSTUK.

In 1938 produceerden de Franse steenkolenmijnen 47,6 miljoen ton. Deze hoeveelheid was niet voldoende voor de binnenlandse behoeften. Er werd daarnaast nog ingevoerd uit:

Duitsland	7.000.000 ton
Engeland	5.500.000 „
België	4.700.000 „
Polen	1.600.000 „

Totaal 18.800.000 ton

In 1946 bedroeg de binnenlandse productie, dank zij uitbreiding van het aantal arbeiders en langere werkuren, meer dan vóór de oorlog, t.w. 49,3 miljoen ton. De aanvoer uit het buitenland echter nam in sterk mate af:

Duitsland	3.300.000 ton
Engeland	718.000 „
België	426.000 „
Polen	560.000 „
Ver. Staten	5.200.000 „

Totaal 10.204.000 ton

In hoeverre de productie van de steenkolenmijnen gehandhaafd kan blijven, is de vraag, want de Duitse krijsgesvangenen, die er werkten (50.000) zullen huiswaarts gaan. Meer dan ooit is Frankrijk dan aangewezen op invoer uit het buitenland.

Het plan-Monnet schat de Franse behoefte aan steenkolen in 1947 op 73,6 miljoen ton („E.-S.B.” van 29 Januari jl.). In 1946 had het land de beschikking over 49,3 + 10,2 of circa 60 miljoen ton.

De Verenigde Staten schijnen, naar „l'Economie” van 8 Mei jl. meldt, weinig enthousiast te zijn voor export van steenkolen naar Europa. De binnenlandse behoefte is er groot en men levert liever aan Canada en andere landen van het Amerikaanse continent. De schepen hoeven dan niet leeg terug te keren. Van Polen kan misschien iets meer worden verwacht en Engeland zal op den duur, in het belang van zijn deviezenpositie, weer tot export overgaan. Voorshands is de hoop gevestigd op Duitsland, waarvan men krachtens de overeenkomst met de Engelsen en Amerikanen meer kolen zal ontvangen, t.w. te beginnen met 1 Juli a.s. 440.000 ton per maand uit het Ruhr-Saargebied, vooropgesteld, dat de productie een omvang bereikt van 370.000 ton per dag (momenteel 250 à 270.000 ton per dag). Men rekent in Frankrijk echter op een productie van niet meer dan 300.000 ton per maand. Alles bij elkaar genomen constateert het Franse blad, dat „les perspectives charbonnières dans une Europe affamée de charbon sont peu brillantes pour la France”.

GELD- EN KAPITAALMARKT.

De geldmarkt bood in de afgelopen week weinig veranderingen, en ook de gepubliceerde weekstaat van De Nederlandsche Bank gaf geen belangrijke mutaties te zien. De disconto's waren vrijwel gelijk aan de in het voorgaande overzicht vermelde, met dit verschil, dat nu 4 t/m 9 maandspromessen tegen 142 pCt. werden verhandeld. Junipapier noteerde 1½ pCt. en callgeld was tegen 1 pCt. vrijwel niet te plaatsen, waarmee de betrekkelijke ruimte op de geldmarkt voldoende wordt geïllustreerd.

In de afgelopen week maakte het Ministerie van Financiën bekend, dat de dividendstop in zoverre is verzacht, dat zij van 6 pCt. op 9 pCt. is gebracht en dat boven dit percentage pas superdividendbelasting zal worden geheven. Deze verzachting is belangrijk voor aandeelhouders en heeft wellicht tevens de tendentie buitenlandse kapitaalbelegging aan te trekken. Overigens is belegging in Nederlandse aandelen voor bijv. Amerikaanse beleggers thans niet zo erg aantrekkelijk, daar, afgezien van transferbezwaren, de huidige rendementen op Amerikaanse aandelen vrij hoog zijn. Hoe lang dit laatste echter nog zal duren, valt moeilijk te bepalen,

zodat in de toekomst misschien een voor Nederland gunstige verandering kan intreden.

De markt reageerde niet erg op de verzachting van de dividendbepaling. Hoewel het moeilijk is hiervoor een oorzaak aan te wijzen, is het zowel mogelijk, dat de aanmerking door de Tweede Kamer van het w.o. Vermogensheffing ineens compenserend werkte, als wel dat men geen reële verandering in de feitelijke toestand zag, omdat ontheffing van de bepalingen ter zake van de dividendbepaling telkens wanneer hiervoor aanleiding was, toch reeds vlot werd gegeven. Het is overigens vreemd, dat de Raad voor het Rechtsherstel, welke in 1945 het uitkeren van meer dan 6 pCt. dividend voor alle vennootschappen afhankelijk stelde van een bijzondere vergunning, niet tegelijkertijd met het Ministerie van Financiën een overeenkomstige verzachting aankondigde.

De aandelenkoersen kwamen in de afgelopen week voor alle groepen van fondsen per saldo op een lager niveau. Scheepvaartwaarden boden nog de meeste weerstand tengevolge van de zeer goede gang van zaken in deze bedrijfstak, waarmee vrij behoorlijke dividenden gepaard gaan. De Stoomvaart Mij. Nederland bijv. declareerde over 1940—1944 en 1946 tezamen een dividend van 37 pCt., waarvan 25 pCt. in aandelen. Voor het overige krijgt men de indruk, dat de hausse op de aandelenmarkt voorbij is, zodat de koersen wellicht zullen dalen tot een niveau, dat meer in overeenstemming is met de dividendkansen. Overigens zijn voorspellingen moeilijk te maken, omdat herbeleggingsvraag door de voortgaande liquidatie van Amerikaans bezit steeds invloed kan doen gelden en inflatiegeruchten nog wel niet tot het verleden zullen gaan behoren.

Emissies voor gemeentelingen vinden in de laatste tijd over het algemeen geen goed onthaal. Dat is begrijpelijk, wanneer de 3-3½ pCt. 1947 tegen 99¹/₁₆ pCt. verkrijgbaar is, zodat het alleen voor grote beleggers, die belangrijke posten willen verwerven, zin heeft om op emissies van gemeentelingen, met over het algemeen niet veel gunstiger voorwaarden, in te schrijven.

Ter oriëntering volgen nog onderstaande aandelenkoersen:

	16 Mei 1947	23 Mei 1947
A.K.U.	170½	166
v. Berkel's Patent	127½	123
Lever Bros Un. C.v.A.	278	267½
Philips G.b.v.A.	372	360½
Koninklijke Petroleum	402	387
H.A.L.	202	197
N.S.U.	191	181
H.V.A.	235	230
Deli Mij. C.v.A.	143	137½
Amsterdam Rubber	144½	136

STATISTIEKEN.

FEDERAL RESERVE BANKS.

(Voornaamste posten in miljoenen dollars).

Data	Metaalvoorraad		Other cash	U.S. Govt. securities
	Totaal	Goudcertificaten		
26 Mrt 1947	19.182	18.391	329	22.810
2 April 1947	19.250	18.475	302	21.938
9 April 1947	19.258	18.498	283	22.276
16 April 1947	19.346	18.625	288	21.905

Data	F.R.-biljetten in circulatie	Deposito's		
		Totaal	Govt.	Member-banks
26 Mrt 1947	24.143	18.317	1.600	15.658
2 April 1947	24.185	17.580	946	15.540
9 April 1947	24.170	17.720	753	15.934
16 April 1947	24.085	17.480*	613	15.987

DE NEDERLANDSCHE BANK.
(Voornaamste posten in duizenden guldens).

Data	Munt en muntmateriaal	Papier op het buitenland	Tegood bij corresp. in het buitenland en buitenlandse betaalmiddelen	Wissels, prom. enz. en open marktpapier	Beleningen
31 Mrt '47	521.929	56.645	52.510	0,9	173.986
8 April '47	522.043	56.645	55.926	101	155.342
14 " '47	522.085	156.076	19.433	101	152.047
21 " '47	522.151	140.377	41.623	101	154.476
28 " '47	520.380	140.377	128.722	101	155.355
6 Mei '47	522.409	126.894	122.789	101	157.176
12 " '47	520.685	131.755	175.448	101	154.825
19 " '47	520.237	130.168	167.227	101	156.399

Data	Bankbiljetten in omloop	Saldi in rekening-courant			
		's Rijks Schatkist	Geblokkeerde saldi van banken	Geblokkeerde saldi van anderen	Vrije saldi
31 Mrt '47	2.765.891	680.418	31.739	41.844	688.649
8 April '47	2.760.301	635.954	63.600	39.942	698.458
14 " '47	2.719.259	687.124	45.982	38.573	763.908
21 " '47	2.700.130	733.610	43.907	37.172	751.784
28 " '47	2.736.968	789.631	65.457	37.141	724.235
6 Mei '47	2.754.067	780.167	54.693	35.635	721.301
12 " '47	2.736.901	807.929	46.270	36.670	715.076
19 " '47	2.721.059	831.434	53.082	40.471	686.701

NATIONALE BANK VAN BELGIË.
(voornaamste posten in miljoenen francs).

Data	Totaal van de goudvoorraad ¹⁾	Buitenlandse deviezen	Papier op België	Voorschotten op overheidsfondsen	Deel- en pasmunt	Vorderingen op de Staat
10 April 1947	27.736	10.331	4.258	370	793	52.812
17 " 1947	27.736	10.523	4.305	356	844	52.247
24 " 1947	27.771	10.556	3.598	261	881	51.937
30 " 1947	27.792	10.516	4.361	315	806	52.497
8 Mei 1947	27.794	10.723	4.505	321	828	52.432
14 " 1947	27.961	10.276	4.436	306	852	52.082
21 " 1947	27.982	10.249	3.790	322	870	52.317

Data	Overheidsfondsen	Totaal activa ¹⁾	Bankbiljetten in omloop	Rekening-courant saldi		Besluitwet van 6 Oct. '44 ²⁾
				van de schatkist	van anderen	
10 April 1947	637	163.272	75.793	3	5.834	585
17 " 1947	637	162.609	75.131	2	5.761	584
24 " 1947	637	162.040	74.814	2	5.523	573
30 " 1947	637	163.319	75.996	1	5.596	567
8 Mei 1947	637	163.769	76.243	4	5.638	566
14 " 1947	637	162.943	75.755	2	5.501	559
21 " 1947	637	162.549	75.369	5	5.542	553

- ¹⁾ Waarvan 10.493 miljoen francs. onbeschikbaar goudsaldo na herwaardering van de goudvoorraad (Besluitwet no. 5 van 1-5-1944).
²⁾ Waaronder begrepen de post „Emissiebank te Brussel“, ten bedrage van 64.597 miljoen francs.
³⁾ Deze post omvat: oude biljetten over te boeken op tijdelijk onbeschikbare of geblokkeerde rekeningen en niet aangegeven oude biljetten.

BANK VAN FRANKRIJK.
(Voornaamste posten in miljoenen francs).

Data	Metaalvoorraad	Disconto's en voorschotten	Voorschotten aan de Staat		
			Vaste	Schatkist	Bezettingskosten Duitsland
24 April 1947	82.817	132.052	99.449	49.800	426.000
30 April 1947	82.817	130.478	99.449	55.000	426.000
8 Mei 1947	82.817	135.834	99.449	55.700	426.000
14 " 1947	82.817	133.414	99.449	56.600	426.000

Data	Bankbiljetten in circulatie	Deposito's		
		Totaal	Staat	Diversen
24 April 1947	753.025	65.421	1.079	63.509
30 April 1947	770.670	63.074	770	61.484
8 Mei 1947	774.219	62.795	823	61.391
14 " 1947	770.235	62.857	752	61.198

London's Economic Scene

SO TUMULTUOUS and rapid are the events of world and British economy that the morning's news marks changes of concern to everyone who owns capital investments, and to men of affairs throughout the world.

The financial scene in London, and in other countries as viewed from London, is faithfully presented and subjected to expert comment in THE FINANCIAL TIMES day by day.

London's only financial daily newspaper is despatched by air to Holland every morning. Order it from your usual newsagent who can obtain all the copies he needs from one of our Wholesale Agents listed below:—

M. Van Gelderen & Zn.,
Damrak, 35, Amsterdam.

V/H Van Ditmar,
Safflevenstraat, 40b, Rotterdam.

THE FINANCIAL TIMES

Incorporating THE FINANCIAL NEWS

By Air from London every morning

ZWEEDESE-RIJKS BANK.
(Voornaamste posten in miljoenen kronen).

Data	Metaal		Staatsfondsen		Saldi buitenland	Fondsen ter beschikking der staats-schuld	Promessen staatsschuld
	Goud	Over- waarde goud	Eigen	Vreemd			
23 April 1947	503	319	1.707	377	200	94	182
30 April 1947	478	303	1.812	308	205	94	182
7 Mei 1947	445	282	1.876	292	248	94	182
14 Mei 1947	440	279	1.867	291	175	94	182

Data	Biljetten in circulatie	Deposito's				Buitenlandse banken	Regularisatie-rekening
		Direct opvraagbaar			45 dagen		
		Totaal	Staat	Banken			
23 April 1947	2.427	759	566	121	204	175	1
30 April 1947	2.608	663	526	66	196	167	3
7 Mei 1947	2.514	793	577	147	196	172	3
14 Mei 1947	2.453	848	702	51	195	171	3

NATIONALE BANK VAN ZWITSERLAND.
(Voornaamste posten in miljoenen francs).

Data	Metaalvoorraad	Buitenswissels	Disconto's en voorschotten	Effecten	Biljetten in circulatie	Andere crediten
23 April 1947	5.027,2	144,1	62,4	52,4	3.804,5	1.270,3
30 April 1947	5.038,5	147,3	67,0	52,3	3.918,0	1.184,7
7 Mei 1947	5.030,3	144,9	69,7	52,3	3.857,7	1.228,8
14 Mei 1947	5.035,5	141,5	65,1	52,3	3.817,6	1.263,0

Annonces, waarvan de tekst 's Maandags in ons bezit is, kunnen, plaatsruimte voorbehouden, in het nummer van dezelfde week worden opgenomen.

OVERZICHT VAN DE STAND DER RIJKSMIDDELEN.

STAAT I.

Boekingstijdvak 1945/46.

× f 1.000

Directe Belastingen.

Benaming der middelen	1 Jan. 1945 t/m ult. Dec. 1945	Jan. 1946	Febr. 1946	Maart 1946	April 1946	Mei 1946	Juni 1946	Juli 1946	Aug. 1946	Sept. 1946	Oct. 1946	Nov. 1946	Dec. 1946	Totaal f. Jan. 1945 t/m ult. Dec. 1946
A. Voor het Rijk.														
Inkomstenbelasting	1.456	212	4.453	5.468	4.130	2.699	2.109	956	7.479	13.580	744	4.417	5.402	53.105
Vermogensbelasting	13.623	412	723	980	128	46	439							15.217
Winstbelasting	833	27	240	82	10	65	999							590
Vennootschapsbelasting	37.092	185	184	593	1.695	363	3.705							30.367
Vermog.bel. v. lichamen	8.466	18	161	42	61	39	793							7.436
Totaal	61.470	394	4.591	5.815	2.236	2.278	3.827	956	7.479	13.580	744	4.417	5.402	105.535
B. Voor het Gemeentefonds.														
Grondbelasting	19.790	2.311	2.459	330	21	11	75							24.783
Personele belasting	9.347	3.002	3.667	2.948	2.969	3.000	2.372	1.673	1.935	154	224	228	0	30.307
Ondernemingsbelasting	15.381	634	524	841	341	169	1.263		3				2	15.602
Vennootschapsbelasting	53				53									
Totaal	44.571	5.947	6.650	4.119	2.554	2.820	1.034	1.673	1.932	154	224	228	2	70.692

Boekingstijdvak 1946/47.

× f 1.000

Directe Belastingen.

Benaming der middelen	Jan. 1946	Febr. 1946	Maart 1946	April 1946	Mei 1946	Juni 1946	Juli 1946	Aug. 1946	Sept. 1946	Oct. 1946	Nov. 1946	Dec. 1946	Totaal f. Jan. 1946 t/m ult. Dec. 1946	Raming voor 1946
A. Voor het Rijk.														
Inkomstenbelasting				418	16	34	1.388	2.158	10.610	35.514	66.423	48.767	164.910	890.000
Vermogensbelasting				536	852	548	513	1.312	3.700	7.391	5.052	21.322	100.000	
Winstbelasting	61	10	61	61	95	1.012	92	116	103	11	12	2.366	3.586	
Vennootschapsbelasting	1.298	1.679	3.823	1.468	6.240	6.220	4.212	5.070	8.473	3.441	7.376	6.309	55.609	115.000
Vermog.bel. v. lichamen	407	395	732	527	1.160	1.421	1.103	706	1.538	627	942	816	10.374	33.000
Totaal	1.766	2.084	4.616	2.474	8.047	9.539	7.159	8.563	21.830	43.293	82.120	64.310	255.801	1.138.000
B. Voor het Gemeentefonds.														
Grondbelasting			269	980	652	861	978	2.334	4.058	12.826	1.918	288	25.164	23.000
Personele belasting				620	1.346	2.480	1.388	1.314	2.085	3.884	5.319	4.632	23.074	30.000
Ondernemingsbelasting		2	4											
Vennootschapsbelasting														
Totaal	—	2	273	1.600	1.998	3.360	2.366	3.652	6.421	17.254	8.349	7.467	52.742	68.000

STAAT 2.

Kalenderjaar 1946.

× f 1.000

Benaming der middelen	Jan. 1946	Febr. 1946	Maart 1946	April 1946	Mei 1946	Juni 1946	Juli 1946	Aug. 1946	Sept. 1946	Oct. 1946	Nov. 1946	Dec. 1946	Totaal op ultimo 1946	Raming voor 1946
Loonbelasting	26.609	19.496	13.076	37.521	29.282	9.604	37.694	35.428	22.957	58.659	28.859	18.519	337.704	250.000
Dividendbelasting ..	1.002	374	1.238	269	514	690	1.050	9.128	781	566	22.667	3.087	41.366	8.000
Commissarissenbelasting	267	177	57	108	79	38	174	112	24	235	108	46	1.425	1.000
Vereveningsheffing	11.720	7.576	5.216	14.138	13.039	4.439	14.762	15.089	8.575	22.272	12.401	7.253	136.480	110.000
Voorheffing op in het buitenland geaccumuleerde inkomsten				6.061	13.179	1.972	1.784	7.987	3	130	10	356	31.216	55.000
Superdividendbel.				1	9		33	11	52			79	97	memorie
Herkapitalisatiebel.									640				640	memorie
Rechten op de invoer	1.949	3.362	3.192	4.016	3.964	3.844	3.524	6.439	4.364	4.562	5.609	5.382	50.207	25.000
Statistiekrecht	45	66	81	117	124	185	339	394	327	342	422	625	3.067	1.300
Bijz. wijnbelasting ..	30	5	34	11	39	19	12	40	59	58	83	83	463	300
Accijns op zout	30	441	603	919	1.027	412	88	246	498	340	128	2.205	6.937	6.500
Accijns op gedestill.	2.878	2.302	2.369	2.540	2.042	2.692	2.162	2.816	2.411	4.331	3.132	4.037	33.712	22.000
Accijns op bier	1.840	2.179	1.965	2.081	2.778	3.701	3.139	2.497	3.648	2.466	2.469	2.085	30.848	25.000
Accijns op suiker	1.961	2.454	2.343	9.202	3.677	3.199	4.087	2.894	2.809	1.329	4.699	6.001	44.655	50.000
Accijns op tabak	9.799	7.761	12.884	10.264	12.881	19.198	8.143	8.187	9.531	7.516	12.734	12.179	131.077	120.000
Accijns op wijn	9	8	29	31	45	34	13	30	84	84	47	137	551	600
Bel. op gouden en zilveren werken ..	59	58	66	61	75	76	70	68	74	87	96	74	864	600
Omzetbelasting	21.428	25.858	19.854	26.320	30.617	16.504	34.364	39.760	24.690	47.261	35.956	21.625	344.237	300.000
Rechten van zegel *)	414	371	577	477	585	628	750	2.613	1.226	1.361	1.208	1.543	11.753	8.000
Rechten van registratie	549	620	905	1.081	1.627	1.056	1.387	1.092	2.092	1.284	1.563	1.421	14.677	10.000
Rechten van successie enz.	6.404	8.064	7.527	7.347	7.053	7.292	6.609	7.441	6.832	8.260	7.403	6.778	87.010	60.000
Motorrijtuigenbel.	1.157	1.126	1.137	2.240	1.988	1.573	1.826	1.592	1.731	1.886	1.691	1.902	19.849	15.000
Totaal	88.150	82.288	73.153	124.805	124.624	77.156	121.944	143.842	93.402	162.769	141.285	95.417	1.328.835	1.068.000
*) Hieronder begrepen: Zegelrecht nota's, effecten	46	41	36	43	109	150	187	814	155	182	150	161	1.444	

STAAT 3.

x f 1 miljoen.

Kalenderjaar 1946. Zekerheidsstellingen 1).	Geïnd geduren- de de maand	Geïnd t/m einde van de maand	Nog te innen per einde van de maand	Afgeschreven gedurende de maand	Totaal geïnd + nog in te worden t/m einde van de maand	Totaal afgeschre- ven t/m einde van de maand
Sept. t/m Dec. 1945	—	600	576	—	1.476	15
Januari 1946	116	716	596	7	1.312	22
Februari 1946	101	817	642	8	1.459	30
Maart 1946	80	897	747	6	1.644	36
April 1946	101	998	820	7	1.818	43
Mei 1946	102	1.100	797	5	1.897	48
Juni 1946	85	1.185	748	5	1.933	53
Juli 1946	78	1.263	748	15	2.011	68
Augustus 1946	71	1.334	737	9	2.071	77
September 1946	56	1.390	727	9	2.117	86
October 1946	65	1.455	752	15	2.207	101
November 1946	52	1.507	735	12	2.242	113
December 1946	46	1.553	729	14	2.282	127
Totaal 1946	953			112		

1) Vrijwillig + verplicht.

Bron: Percommuniqué's Ministerie van Financiën: Opbrengst Rijksmiddelen. Zie ook: „De opbrengst van de zekerheidsstellingen” door Prof. Dr M. J. H. Smeets in „Weekblad der Belastingen”, 25 Januari 1947.

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Vorderingen	14 Mei 1947	7 Mei 1947
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank	f 810.493.445,40	f 784.537.699,14
Saldo van 's Rijks Schatkist bij de Bank voor Nederlandsche Gemeenten	„ 561.277,55	„ 2.016.354,72
Kasvorderingen wegens creditverstreking aan het buitenland	—	—
Daggeldlening tegen onderpand	—	—
Saldo der postrekeningen van Rijkscomptabelen	„ 416.462.087,99	„ 408.494.737,41
Voorschotten op ult. April, resp. Maart '47 aan de gemeenten wegens aan haar uit te keren belastingen	„ 81.455.028,42	„ 84.140.613,85
Vordering in rek.-courant op: Nederlandsch-Indië	„ 669.834.316,21	„ 669.452.666,92
Suriname	„ 37.263.197,52	„ 37.263.197,52
Curacao	„ 7.098.855,64	„ 7.098.855,64
Het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds	—	—
Het Staatsbedrijf der P., T. en T.	—	—
Andere Staatsbedrijven en instellingen	„ 565.016.391,27	„ 563.549.056,31
Verplichtingen		
Voorschot door De Nederlandsche Bank N.V. verstrekt	—	—
Voorschot door De Nederlandsche Bank N.V. in rekening-courant verstrekt	—	—
Schuld aan de Bank voor Nederlandsche Gemeenten	—	—
Schatkistbiljetten in omloop	f 694.222.600,—	f 672.222.600,—
Schatkistpromessen bij De Nederlandsche Bank N.V. ingevolge overeenkomst van 26 Februari 1947	„ 2.100.000.000,—	„ 2.100.000.000,—
Schatkistpromessen in omloop (rechtstreeks bij De Nederlandsche Bank N.V. is geplaatst nihil)	„ 6207.000.000,—	„ 6256.900.000,—
Daggeldleningen	—	—
Muntbiljetten in omloop	„ 147.293.881,—	„ 147.277.709,—
Schuld op ultimo April, resp. Maart '47 aan de gemeenten wegens aan haar uit te keren belastingen	—	—
Schuld in rek.-courant aan: Nederlandsch-Indië	—	—
Suriname	—	—
Curacao	—	—
Het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds	„ 22.062.641,67	„ 21.569.490,47
Het Staatsbedrijf der P., T. en T.	„ 464.256.056,10	„ 417.307.662,79
Andere Staatsbedrijven	„ 3.542.057,29	„ 3.536.355,13
Schuld aan diverse instellingen in rekening met 's Rijks Schatkist	„ 3226.838.943,98	„ 3222.949.144,18

BANK VAN ENGELAND.

(Voornaamste posten in miljoenen ponden).

Data	Metaal-voorraad	Govt. debts and Govt. securities	Fiduciary issue	Biljetten in circulate	Biljetten in Banking Dept.
30 April '47	0,2	1.449,3	1.450	1.387,6	62,6
7 Mei '47	0,2	1.449,3	1.450	1.391,8	58,5
14 Mei '47	0,2	1.449,3	1.450	1.390,4	59,9
21 Mei '47	0,2	1.449,3	1.450	1.390,6	59,6

Data	Gouden en zilveren munten	Govt. securities	Other securities	Deposits			
			Disc. and advances	Securities	Totaal	Public deposits	Banken
30 April '47	1,0	317,1	18,0	27,7	408,6	6,9	303,7
7 Mei '47	1,0	311,1	17,9	26,4	397,1	13,0	288,4
14 Mei '47	1,1	320,4	14,3	18,1	395,9	9,1	290,6
21 Mei '47	1,3	329,8	11,5	17,8	402,1	13,7	292,6

INDEXCIJFERS VAN LONEN VOLGENS REGELINGEN IN NEDERLAND 1).

1938/1939 = 100	Nijverheid 2)	Landbouw 3)	Nijverheid en landbouw
Aug. 1939	101	100	101
Mel. 1945	116	190	126
Oct. 1946	164	241	175
Nov. 1946	165,0 4)	240,5	175,6 4)
Dec. 1946	164,8 4)	240,6	175,4 4)
Jan. 1947	164,8 4)	240,6	175,4 4)
Febr. 1947	165,6 4)	240,6	171,6 4)
Mrt 1947	161,1 4)	240,6	175,7 4)
Apr. 1947	164,8 4)	240,6	175,4 4)

1) Bron: „Statistisch Bulletin van het C.B.S.”.

2) Gemiddelden 24 bedrijfstakken.

3) Akkerbouw en veehouderij.

4) Voorlopige cijfers.

MAANDCIJFERS.

GECOMBINEERDE MAANDSTAAT VAN DE VIER NEDERLANDSE GROTE BANKEN EN VAN HET NEDERLANDSE BEDRIJF VAN DE NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ.

(In miljoenen guldens)	Nederl. Banken		Nederl. Banken en Ned. Handel-Mij.	
	28 Febr. 1947	31 Mrt 1947	28 Febr. 1947	31 Mrt 1947
Activa:				
Kas, kassiers en daggeldleningen	71	70	80	92
Ned. schatkistpapier	2147	2174	2585	2618
	2218	2244	2665	2710
Ander overheidspapier	24	25	44	45
Wissels	4	4	6	6
Bankiers in binnen- en buitenland	103	103	159	163
Prolong. en voorsch. tegen effecten	41	41	53	53
	172	173	262	267
Debiteuren	354	363	432	446
Effecten en syndicaten	10	10	15	15
Deelnemingen (incl. voorschotten)	30	30	42	42
	394	403	489	503
Gebouwen	12	12	16	16
Diverse rekeningen	—	—	—	—
Belegde bestemmingsreserven	1	1	1	1
	2797	2833	3433	3497
Passiva:				
Crediteuren	2352	2390	2886	2951
Wissels	2	2	2	2
Deposito's op termijn	120	132	144	161
Kassiers en genom. daggeldl.	11	7	11	7
Diverse rekeningen	63	53	89	75
Bestemmingsreserven	1	1	1	1
	2549	2585	3133	3197
Aandelenkapitaal	170	170	210	210
Reserve	78	78	90	90
	2797	2833	3433	3497

VERKEER EN VERVOER IN NEDERLAND.

Omschrijving	Eenheid	Maandgem. 1938	Nov. 1946	Dec. 1946	Jan. 1947	Febr. 1947	Maart 1947
Indexcijfer vervoer wilde binnenvaart		100	156	89	82	6	100
Vervoer wilde binnenvaart	1.000 t.	917	1.430	816	751	60	920
waarvan brandstoffen		260	414	239	269	15	276
Wilde binnenvaart, prestatie	mill. t/km	127	206	121	119	8	117
Indexcijfer eigen vervoer te water		100	121	79	31	4	
Eigen vervoer te water	1.000 t.	600	727	473	183	26	
Idem, prestatie	mill. t/km	45	43	29	13	0,3	
Indexcijfer internat. binnenvaart (laadverm.)		100	31	21	18	1	23
Binnengekomen schepen	Aantal	6.146	1.883	1.382	1.025	63	1.067
Laadvermogen	1.000 t.	3.572	939	679	542	19	630
Lading		2.092	423	309	277	10	335
waarvan onder: Nederlandsche vlag	"	1.566	319	239	196	5	230
" " Belgische vlag	"	126	97	69	79	5	101
Vertrokken schepen	Aantal	6.082	1.997	1.220	1.081	32	1.037
Laadvermogen	1.000 t.	3.494	978	596	599	11	535
Lading		2.252	393	203	226	1	197
waarvan onder: Nederlandsche vlag	"	1.559	270	134	169	1	142
" " Belgische vlag	"	229	112	63	45		39
Schepen in doorvaart	Aantal	2.144	854	574	485	67	750
Laadvermogen	1.000 t.	1.427	631	408	329	75	581
Lading		1.051	246	174	176	23	297
waarvan onder: Nederlandsche vlag	"	199	73	34	51	6	92
" " Belgische vlag	"	544	126	108	97	10	158
Indexcijfer zeevaart (inhoud)		100	27	27	33	31	35
Binnengekomen zeeschepen	Aantal	1.738	616	656	573	461	516
Bruto inhoud	1.000 R.T.	4.416	1.183	1.275	1.485	1.356	1.557
Idem, alleen geladen schepen	"	3.834	1.097	1.107	1.342	1.269	1.488
Vertrokken zeeschepen	Aantal	1.738	601	556	586	448	530
Bruto inhoud	1.000 R.T.	4.418	1.212	1.111	1.460	1.348	1.529
Idem, alleen geladen schepen	"	3.216	767	773	913	786	869
waarvan in lijnvaart	"		547	547	634	642	741
Goederenverkeer ter zee:							
Gelost bij invoer	1.000 t.	1.018	616	632	432	1.090	882
" " doorvoer	"	1.738	56	53	62	143	78
Geladen bij uitvoer	"	484	150	133	139	95	85
" " doorvoer	"	1.421	102	101	89	131	34
Indexcijfer goederenvervoer Ned. Spoorwegen		100	110	92	99	92*	110*
Goederenvervoer Ned. Spoorwegen, totaal	1000 t.	1.207	1.322	1.410	1.190	1.111*	1.332*
waarvan grensoverschrijdend		412	251	252	233	179*	230*
Reizigerskilometers Ned. Spoorwegen	1 miljoen	242	454	454	432	366*	439*
Tramwegen, vervoerde reizigers	1 miljoen	21,2	49,4	48,0	47,6	42,4	
Interloc. autobusdiensten, vervoerde reizigers	"	5,7	13,5	13,2	13,4	11,7	
Locale autobusdiensten, vervoerde reizigers	"	4,4	6,7	7,1	7,6	7,3	
Indexcijfer verkeer op de rijkswegen		100	134	127	117	110	128
Slachtoffers verkeersongevallen:							
Overleden	Aantal	65	103	81	48	21	42*
Ernstig gewond	"	368	558	452	442	257	319*
Licht gewond	"	918	469	362	371	213	347*
Indexcijfers:							
Overleden		100	158	125	74	32	65*
Ernstig gewond		100	152	123	120	70	85*
Licht gewond		100	51	39	40	23	38*

*) Bunkermateriaal e.d. niet inbegrepen.
* Voorloopig cijfer.

STATISTIEK VAN DE NEDERLANDSE BINNENVLOOT¹⁾

1. Aantal schepen van de Nederlandse binnenvloot per laadvermogenklasse.

Laadvermogen	1 Jan. 1942		1 Jan. 1946		1 Jan. 1947	
	Aantal	laadverm. in 1000 t.	Aantal	laadverm. in 1000 t.	Aantal	laadverm. in 1000 t.
Totaal	19.905	13.129	66	15.741	79	
21—< 100 ton	10.240	6.945	68	8.113	79	
100—< 200 ton	4.404	3.236	73	3.824	87	
200—< 400 ton	2.035	1.200	59	1.544	76	
400—< 600 ton	1.138	691	61	925	81	
600—< 1.000 ton	1.058	494	47	671	63	
1.000—< 1.500 ton	684	370	54	443	65	
1.500 ton en meer	346	193	56	221	64	

2. De Nederlandse binnenvloot naar wijze van voortbeweging.

Voortbeweging	1 Jan. 1942		1 Jan. 1946		1 Jan. 1947	
	Aantal	laadverm. in 1000 t.	Aantal	laadverm. in 1000 t.	Aantal	laadverm. in 1000 t.
Totaal	19.905	4.703	13.129	2.728	15.741	3.371
Sloop	7.558	3.413	3.792	1.807	5.315	2.265
Stoom	295	61	208	34	239	47
Zeil en motor	113	12	17	8	79	8
Motor	6.571	718	4.818	498	5.709	621
Zeil	2.847	221	1.950	153	1.921	149
Opduwer	1.905	173	1.523	131	1.760	159
Zijschroef	616	105	587	97	718	122

3. Ouderdom van de Nederlandse binnenvloot.

Bouwjaar	1 Jan. 1942		1 Jan. 1946		1 Jan. 1947	
	Aantal	laadverm. in 1000 t.	Aantal	laadverm. in 1000 t.	Aantal	laadverm. in 1000 t.
Totaal	19.905	4.703	13.129	2.728	15.741	3.371
1870 t/m	17	3	6	1	8	1
1871 t/m	83	24	55	13	69	17
1881 t/m	512	166	308	85	357	97
1891 t/m	1.918	487	1.260	273	1.494	331
1901 t/m	5.340	1.187	3.810	760	4.279	884
1911 t/m	3.661	774	2.637	497	2.999	587
1921 t/m	5.605	1.618	3.638	871	4.451	1.115
1931 t/m	1.140	313	601	149	824	214
1941 t/m	31	14	32	16	59	28
Onbekend	1.598	117	782	63	1.201	97

¹⁾ Deze cijfers hebben uitsluitend betrekking op het intacte gedeelte van de binnenvloot. Vergelijking met vroegerjarige cijfers is niet mogelijk, aangezien de statistieken van de binnenvloot vóór 1 Jan. 1942 onvolledig waren. Wel is bekend, dat tot 1 Januari 1942 werden gevorderd 679 schepen met een totaal laadvermogen van 303.010 ton.

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Annonces voor het volgend nummer

dienen uiterlijk Maandag 2 Juni a.s. in het bezit te zijn van de administratie, Lange Haven 141, Schiedam

HAVENBEWEGING.

Te Rotterdam, Amsterdam en Antwerpen aangekomen zeeschepen ¹⁾.

Tijdvak	Rotterdam		Amsterdam		Antwerpen	
	aantal	netto register tonnen	aantal	netto register tonnen	aantal	netto register tonnen
1939	12.026	19.392.128	3.110	4.024.738	9.524	15.888.710
1945	1.344	2.063.622	470	458.800	3.585	11.129.932
1946	4.464	5.911.539	1.706	1.833.381	5.284	9.311.899
Januari 1947	364	628.527	191	223.086	422	855.334
Februari	329	635.622	149	209.969	503	1.050.345
Maart	441	742.747	146	215.633	611	1.272.384
30 Maart t/m 5 April	132	226.425	43	47.123		
6 t/m 12 April	94	148.700	37	62.562		
13 t/m 19 April	118	156.395	46	65.362		
20 t/m 26 April	102	160.509	43	55.520		
27 April t/m 3 Mei	94	171.971	36	47.754		
4 t/m 10 Mei 1947	109	199.875	62	65.339		

¹⁾ Bronnen: „Mededelingen Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Zuid-Holland"; Dienst Gemeente Handelsinrichtingen, Amsterdam; Bureau van Statistiek der Gemeente Amsterdam; Economische dienst van de haven, Antwerpen.

GROOTHANDELSPRIJZEN IJZER.

Producten.	Datum:	1 Jan 1947	14 Jan. 1947	1 Febr. 1947	1 Mrt 1947	7 Mrt 1947
Ruwijzer.						
<i>Gieterij ijzer.</i>						
Nederland f per metr. ton		105	105	105	105	105
Verenigde Staten \$ per gross ton ¹⁾		32,51	32,51	32,51	36,51	36,51
Engeland sh. per long ton ¹⁾		169/3 ²⁾	169/3 ²⁾	169/3 ²⁾	169/3 ²⁾	169/3 ²⁾
België frs per metr. ton		1.920	1.920	1.920	1.920	1.920
Frankrijk frs per metr. ton		3.300	3.300	3.300	4.400	4.400
<i>Ruwijzer voor de staalbereiding.</i>						
Nederland f per metr. ton		125	125	125	125	125
Verenigde Staten \$ per gross ton ¹⁾		31,93	31,93	33,67	35,67	36,92
Engeland sh. per long ton ¹⁾		160/- ²⁾	160/- ²⁾	160/- ²⁾	160/- ²⁾	160/- ²⁾
België frs per metr. ton		2.450	2.450	2.450	2.450	2.450
Frankrijk frs per metr. ton		3.700	3.700	3.700	5.030	5.030
Walserijsproducten.						
<i>Halfabrikaten</i>						
<i>platines.</i>						
Verenigde Staten \$ per gross ton ¹⁾		38	50	50	50	50
Engeland sh. per long ton ¹⁾		247/6	247/6	247/6	247/6	247/6
België frs per metr. ton		2.650	2.650	2.650	2.650	2.650
Frankrijk frs per metr. ton		5.387	5.387	5.387	6.550	6.550
<i>Afgewerkte producten</i>						
<i>staafstaal.</i>						
Verenigde Staten \$ per gross ton ¹⁾		58,24	58,24	58,24	58,24	58,24
Engeland sh. per long ton ¹⁾		378/- ²⁾	378/- ²⁾	378/- ²⁾	378/- ²⁾	378/- ²⁾
België frs per metr. ton		2.970	2.970	2.970	3.150	3.150
Frankrijk frs per metr. ton		7.070	7.000	7.000	8.550	8.550
<i>profielen.</i>						
Verenigde Staten \$ per gross ton ¹⁾		56	56	56	56	56
Engeland sh. per long ton ¹⁾		332/- ²⁾	332/- ²⁾	332/- ²⁾	332/- ²⁾	332/- ²⁾
België frs per metr. ton		2.876	2.876	2.876	3.050	3.050
Frankrijk frs per metr. ton		7.000	7.000	7.000	8.550	8.550
<i>zware platen.</i>						
Verenigde Staten \$ per gross ton ¹⁾		56	56	56	56	56
Engeland sh. per long ton ¹⁾		349/6 ²⁾	349/6 ²⁾	349/6 ²⁾	349/6 ²⁾	349/6 ²⁾
België frs per metr. ton		3.064	3.064	3.064	3.250	3.250
Frankrijk frs per metr. ton		8.581	8.581	8.581	10.510	10.510
<i>dunne platen.</i>						
Verenigde Staten \$ per gross ton ¹⁾		73,92 ⁴⁾	73,92 ⁴⁾	73,92 ⁴⁾	73,92 ⁴⁾	73,92 ⁴⁾
Engeland sh. per long ton ¹⁾		497/6 ²⁾	497/6 ²⁾	497/6 ²⁾	497/6 ²⁾	497/6 ²⁾
België frs per metr. ton		3.677	3.677	3.677	3.900	3.900
Frankrijk frs per metr. ton		10.236	10.236	10.236	12.630	12.630

¹⁾ 1 gross ton = 1 long ton = 1.016 kg. ²⁾ rabat 5/- per long ton. ³⁾ rabat 15/- per long ton. ⁴⁾ blackplate.

GROOTHANDELSPRIJZEN CELLULOSE EN HOUTSLIJP.

Datum	Gebleekte sulfietcellulose				Gebleekte sulfaatcellulose		Ongebleekte sulfietcellulose	
	Zweden fob. Zweedse haven per 1.000 kg 90/100 Z. Kr.	Herl. Ned. Crt. f	Noorwegen fob. Noorse haven per 1.000 kg 90/100 N. Kr.	Herl. Ned. Crt. f	Zweden fob. Zweedse haven per 1.000 kg 90/100 Z. Kr.	Herl. Ned. Crt. f	Zweden fob. Zweedse haven per 1.000 kg 90/100 Z. Kr.	Herl. Ned. Crt. f
1 Jan. 1947	450	332,96	825	442,20	450	332,96	330	244,17
1 Febr. 1947	450	332,96	825	442,20	450	332,96	330	244,17
1 Mrt 1947	450	332,96	825	442,20	450	332,96	330	244,17
1 Apr. 1947	450	332,96	825	442,20	450	332,96	330	244,17
1 Mei 1947	600—630 ¹⁾	462,44	± 1.000	536,00	625—675 ¹⁾	480,94	475—500 ¹⁾	360,17
Datum	Ongebleekte sulfaatcellulose				HoutslIjp			
	Zweden fob. Zweedse haven per 1.000 kg 99/100 Z. Kr.	Herl. Ned. Crt. f	Noorwegen fob. Noorse haven per 1.000 kg 90/100 N. Kr.	Herl. Ned. Crt. f	Zweden per 1.000 kg 50 % Z. Kr.	Herl. Ned. Crt. f	Noorwegen per 1.000 kg 50 % N. Kr.	Herl. Ned. Crt. f
1 Jan. 1947	325	240,47	650	348,40	95	70,29	170	91,12
1 Febr. 1947	325	240,47	650	348,40	95	70,29	170	91,12
1 Mrt 1947	325	240,47	650	348,40	95	70,29	200	91,12
1 Apr. 1947	325	240,47	650	348,40	95	70,29	200	91,12
1 Mei 1947	470—495 ¹⁾	357,00	—	—	—	—	—	—

— betekent gegevens ontbreken.

¹⁾ vrije prijzen, cif. Rotterdam (Amsterdam); de Zweedse Regering heeft de prijzencontrole opgeheven.

Vacatures

NATIONALE ZETMEEL INDUSTRIE N.V. te VEENDAM vraagt voor spoedige indiensttreding

All-round Textielexpert

Opleiding H.T.S. Chemische afdeling. Practische ervaring in drukken en appreteren is noodzakelijk. Beheersing van de moderne talen in woord en geschrift vereist.

Het Provinciaal Electriciteitsbedrijf in Friesland te Leeuwarden, Emmakade N.Z. 59, roept sollicitanten op naar de betrekking van

Administrateur

Vereisten: leeftijd 35—45 jaar, bij voorkeur een Drs. in de Economie met als studievak accountancy of in het bezit van het volledige diploma van het Nederlandse Instituut van Accountants. Voldoende ervaring van het leiden ener omvangrijke administratie. Op de hoogte van bedrijfsstatistiek en beheersdocumentatie.

Tegenwoordige grondwedde van f 5500.— tot f 6750.— met 3 twee-jaarlijkse verhogingen (verhoogd met 20 pCt., f 240.— overbruggingstoelage en vermoedelijk later plm. 10 pCt. verhoging). Aanstelling boven het minimum niet uitgesloten.

Sollicitaties met volledige inlichtingen over opleiding, verworven diploma's, vroegere en tegenwoordige werkkringen en wat verder ter staving kan dienen, uitsluitend schriftelijk te richten aan de Directeurs van het Provinciaal Electriciteitsbedrijf in Friesland vóór 15 Juni 1947.

Bezoek alleen na uitnodiging.

Voor het Secretariaat te Utrecht worden gevraagd een
ACADEMISCH GEVORMD ECONOMO
en een
JURIST MET KEUZEVAK ECONOMIE

Bij de bezoldiging kan met praktijkervaring rekening worden gehouden

Sollicitaties met foto aan de 2e Afdeling van de Algemene Dienst der N.V. Nederlandsche Spoorwegen te Utrecht.

Maakt gebruik

van onze speciale rubriek „Vacatures” voor het oproepen van sollicitanten voor leidende functies.

Verliesposten Voorkomend Systeem

bestaande uit 4 Diensten

Het V.V.S. is een onmisbaar hulpmiddel bij het gezondhouden van uitstaande credieten. Aanvaard als onderdeel der debiteuren-administratie, zal het van groote praktische waarde blijken te zijn.

Onze V.V.S.-brochure wordt op aanvraag kosteloos toegezonden

Van der Graaf & Co's bureaux voor den handel N.V.

Amstelstraat 14—18, Amsterdam-C, Telefoon 38631 (6 lijnen)

N.V. BRONSWERK

BECHT & DYSERINCK-HUIJGEN & WESSEL

VERWARMING — VENTILATIE

LUCHTBEHANDELING
PIJPLEIDINGEN

AMERSFOORT — AMSTERDAM — ROTTERDAM
APELDOORN — LEEUWARDEN — SITTARD — VLISSINGEN

N.V. KONINKLIJKE
NEDERLANDSCHE
ZOUTINDUSTRIE

Boekelo · Hengelo

ZOUTZIEDERIJ

Fabriek van:
zoutzuur, (alle kwaliteiten)
vloeibaar chloor
chloorbleekloog -
natronloog, caustic soda.

Ondernemingen, die het beste leidende personeel zoeken, speciaal met economische scholing, roepen sollicitanten op door middel van een annonce in de rubriek „Vacatures”. Het aantal reacties, die deze annonces tengevolge hebben, is doorgaans uitermate bevredigend: begrijpelijk, omdat er bijna geen grote instelling is, die dit blad niet regelmatig ontvangt en waar het niet circuleert. Opdrachten voor het volgend nummer dienen 2 Juni a.s. in ons bezit te zijn

International Business Machines Corporation New York kondigt 2 belangrijke nieuwe machines aan:

1. IBM Calculating Punch, Type 602,
2. IBM Proof Machine, Type 801.

Vraagt nadere inlichtingen aan:

Internationale Bedrijfsmachine Mij N.V.
Frederiksplein 34, Amsterdam-C., Tel. nrs. 33406, 33656, 31856

Verzendt per

VAN GEND & LOOS

Vervoer in één hand
door 't geheele land

maximum service, minimum kosten

N.V. LANKHORST

TOUWFABRIEKEN

SNEEK TEL. 3041-3042

SPINNERIJ—TOUWSLAGERIJ SEDERT 1803